

HE 243/2016 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä koronatauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 b §:n ja valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä koronatauksesta annettua lakia, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia ja valtion vientitakuista annettua lakia.

Viennin edistämiseksi ja vienninrahoitusjärjestelmän kilpailukykyisen toiminnan turvaamiseksi esityksessä ehdotetaan korotettavaksi Suomen Vientiluotto Oy:n vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaltuutta ja Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden enimmäisvaltuutta. Tarkoituksena on edistää suomalaisten pääomatavaravientiä harjoittavien yritysten viennin rahoituksen kilpailukykyä ja siten parantaa niiden mahdollisuuksia saada vientihankkeita.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin säännöksiä niistä edellytyksistä, joiden täytyessä luottomuotoista vienninrahoitusta ja koronatausta koskeva toiminta edistää Suomen taloudellista kehitystä.

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Finnveran Oyj:n varainhankinnan joustavoittamiseksi ja kohtuullisten lainaehtojen varmistamiseksi valtion talousarviosta voitaisiin myöntää pääasiallisesti lyhytaikaista lainaa sellaisessa rahoitusmarkkinoiden toiminnan tilanteessa, jossa Finnvera Oyj ei kykenisi hankkimaan varoja kohtuullisilla ehdoilla.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään joulukuussa 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö.....	4
2.2 Käytäntö.....	7
2.3 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	8
Ruotsi.....	8
Norja.....	9
Tanska.....	9
Itävalta.....	9
Saksa.....	9
Ranska.....	10
Yhteenveto.....	10
2.4 Nykytilan arviointi.....	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	14
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	16
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	16
4.2 Riskienhallinta ja -arviointi.....	19
Valtuuksien korottamisen vaikutukset valtion korkoriskeihin ja valtion talousarvion ulkopuolisiin vastuisiin.....	21
4.3 Ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset.....	22
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	23
Yritysvaikutukset.....	23
Organisatoriset vaikutukset.....	23
5 ASIAN VALMISTELU.....	23
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	24
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	25
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	25
1.1 Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta.....	25
1.2 Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä.....	26
1.3 Laki valtion vientitakuista.....	26
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	27
3 VOIMAANTULO.....	27
LAKIEHDOTUKSET.....	28
Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta.....	28
Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 b §:n muuttamisesta.....	29
Laki valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	30
LIITE.....	31
RINNAKKAISTEKSTIT.....	31
Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta.....	31
Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	33
Laki valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta.....	34

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vuoden 2012 alussa otettiin käyttöön luottomuotoinen Finnvera Oyj:n (jäljempänä *Finnvera*) varainhankintaan perustuva vienti- ja alusluottojen rahoitusjärjestelmä säätämällä laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta (1543/2011) (jäljempänä *vientiluottolaki*). Vientiluottolain tarkoituksena on edistää Suomen taloudellista kehitystä tarjoamalla kansainvälisesti kilpailukykyistä rahoitusta vientiin ja kotimaisiin alustoimituksiin. Rahoituksen myöntää Finnveran tytäryhtiö, Suomen Vientiluotto Oy (jäljempänä *Vientiluotto*). Lain mukaan yhtiön toiminnassa otetaan huomioon vienti- ja alusluottoja sekä korontasauasta koskevat Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja kansainväliset kilpailutekijät sekä hankkeen ympäristö- ja muut vaikutukset. Kansainvälisillä sopimuksilla tarkoitetaan erityisesti Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevaa järjestelyä (jäljempänä *OECD:n vientiluottosopimus*).

Kiristyneen rahoitusmarkkinatilanteen ja lisääntyneen sääntelyn seurauksena yhä suurempi osa pitkäaikaisten vientiluottojen kysynnästä on kohdistunut erityisesti EU:n alueella toimiviin vientiluottolaitoksiin. Heikentynyt tilanne näkyy myös Suomessa. Nykyisin lähes kaikissa suurissa vientihankkeissa pyydetään Finnveran takuutarjouksen lisäksi myös Vientiluoton rahoitustarjous, jotta suomalaisella viejällä olisi tukena kilpailijamaiden tarjoamaa rahoitusta vastaava ostajaluottorahoitus. Suurten pääomatavarakauppojen lisäksi rahoitusta kysytään myös aikaisempaa pienempien kauppojen rahoittamiseen. Vallinneen tilanteen vuoksi viennin rahoituksen valtuuksia on jouduttu korottamaan kesällä 2014 ja viimeksi huhtikuussa 2016.

Vientiluottojen ja erityisesti alusluottojen rahoituksen kysynnän lisääntyminen on johtanut siihen, että Finnveran varainhankinnalla rahoitetuille kiinteä- ja vaihtuvakorkoisille vienti- ja alusluotoille asetettu 13 miljardin euron enimmäismäärä on osoittautumassa jo lähiaikana liian pieneksi viennin tarpeisiin nähden. Vientiluotto voi lähitulevaisuudessa antaa uusia tarjouksia asiakkaille vain rajoitetusti ja ehdollisena valtuuksien riittävyydelle.

Vienninrahoituksen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että vienti edistää Suomen taloudellista kehitystä. Vientihankkeen on täytettävä suomalaisen intressin vaatimus. Vientiluottolakiin esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan suomalaisesta intressistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on joustavoittaa vientiluottojen osalta suomalaiseen intressiin kuuluvaa kotimaisuusasteen vaatimusta siten, että yritystoiminnan kansainvälistymiskehitys otetaan nykyistä paremmin huomioon.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan vientirahoituksen elementit ja rahoituksen taso asetetaan vähintään keskeisten kilpailijamaiden tasolle. Asia sisältyy hallituksen kärkihankkeeseen, jossa tarkoituksena on kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla. Kärkihankkeen sisältönä on, että viennin rahoituksen valtuudet ja ehdot pyritään säilyttämään keskeisten kilpailijamaiden tasolla. Tavoitteen saavuttamiseksi nostetaan vientiluotto- ja korontasausvaltuutta, jotta turvataan suomalaisten vientiyritysten vientikauppojen OECD-ehdotin rahoitus.

Esityksessä viennin rahoituksen enimmäisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 22 miljardiin euroon suomalaisten vientiyritysten kilpailuedellytysten turvaamiseksi. Vientiluottolain korontasausvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 22 miljardiin euroon, koska kiinteäkorkoiset vienti- ja alusluotot kuluttavat korontasausvaltuutta. Valtion vientitakuista annetun lain myöntämisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 19 miljardista eurosta 27 miljardiin euroon. Enim-

mäisvaltuuden puitteissa ehdotetaan korotettavaksi myös erityisriskinoton takausvaltuutta 3,5 miljardista 5 miljardin euroon.

Lisäksi ehdotetaan, että valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) (jäljempänä *yhtiölaki*) 8 b §:ää muutetaan siten, että valtion talousarviosta voidaan myöntää pääasiassa lyhytaikaisia lainoja enintään kolmen miljardin euron määrään, jos Finnvera ei kykene itse hankkimaan varoja kohtuullisilla ehdoilla.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Vientiluottolaissa säädetään julkisesti tuettuihin vienti- ja alusluottoihin sekä korontasaukseen sovellettavista ehdoista ja periaatteista. Vientiluottolain 1 §:n mukaan luottomuotoista vienninrahoitusta ja korontasaukseen koskevan toiminnan tarkoituksena on edistää Suomen taloudellista kehitystä tarjoamalla kansainvälisesti kilpailukykyistä rahoitusta vientiin ja kotimaisiin alustoimituksiin. Rahoitettavalla viennillä tarkoitetaan laissa pääomatavaroiden, kuten koneiden, laitteiden, kokonaisten laitosten ja tehtaiden tai laivojen vientiä, joka pääsääntöisesti edellyttää pitkäaikaista, yli kahden vuoden pituista rahoitusta. Vientiluottojen myöntämisen edellyksenä vientihankkeeseen on suomalaisen intressin toteutuminen.

Vientiluottolaissa on säännökset vienti- ja alusluottoista ja korontasauksesta. Korontasaukseen kuuluvat korontasauspöytäkirjat ja Vientiluoton tekemät korontasauspäätökset. Vienninrahoituksen ehtojen sisältöön vaikuttavat keskeisesti OECD:n vientiluottosopimuksen määräykset. OECD:n vientiluottosopimus on EU:n alueella pantu täytäntöön viimeksi komission delegoidulla asetuksella N:o 155/2016. Asetuksessa on otettu huomioon OECD:n vientiluottosopimukseen 15 päivään tammikuuta 2015 saakka tehdyt muutokset. OECD:n vientiluottosopimukseen on otettu uusina asioina erilliseen alasopimukseen sisällytetyt rautateiden infrastruktuuria koskevat määräykset, ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevat määräykset, tietyt muutokset lentokoneita koskevaan alasopimukseen ja eräitä muita vähäisempiä muutoksia.

Vientiluottolain 3 §:n mukaan julkisesti tuetuilla vientiluottoilla tarkoitetaan Suomesta tapahtuvan viennin rahoittamiseksi OECD:n vientiluottosopimuksen määrittelemien vientiluottoehdoin myönnettyjä luottoja. OECD-ehdot tarkoittavat niitä vähimmäisehtoja, joilla rahoitusta voidaan myöntää. OECD-ehdojen tarkoituksena on aikaansaada OECD:n vientiluottosopimuksessa mukana olevien OECD-maiden alueella vienti- ja alusluottojen rahoituksessa tasavertaiset kilpailuolosuhteet (level playing field). Suomelle viennistä erittäin riippuvaisena maana tasavertaisten kilpailuedellytysten aikaansaaminen rahoituksessa on tärkeää.

Vientiluottolailla otettiin käyttöön luottomuotoinen vienninrahoitusjärjestelmä, jossa Finnvera hankkii vienti- ja alusluottoihin käytettävät varat. Järjestelmässä vienti- ja alusluotot myöntää Vientiluotto. Vientiluotto on Finnveran kokonaan omistama tytäryhtiö. Vientiluotosta säädetään Suomen Vientiluotto Oy -nimisestä yhtiöstä annetussa laissa (1136/1996).

Vientiluotto tekee myös korontasauspöytäkirjat järjestelmässä mukana olevien pankkien kanssa. Lisäksi Vientiluotto tekee vientiluottolain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja korontasauspäätökset. Vientiluottolain 4 §:n mukaan Finnveran varainhankintaan perustuvien kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten vienti- ja alusluottojen pääoma-arvon enimmäismäärä on 13 miljardia euroa. Määrä perustuu huhtikuussa 2016 tehtyyn lainmuutokseen (255/2016), jolloin enimmäismäärä korotettiin 6 miljardilla eurolla.

HE 243/2016 vp

Vientiluottolain 8 §:ssä säädetään korontasausopimusten ja niitä vastaavien korontasauspäätösten enimmäismääräksi 13 miljardia euroa. Määrä perustuu huhtikuussa 2016 tehtyyn lainmuutokseen (255/2016), jolloin enimmäismäärää korotettiin myös 6 miljardilla eurolla.

Vientiluotto voi tehdä korontasausopimuksia luotto- ja rahoituslaitosten kanssa. Korontasausopimusten avulla rahoituslaitokset voivat myöntää vientikaupassa luotonsaajalle OECD:n -vientiluottosopimuksen ehtojen mukaista kiinteäkorkoista luottoa. Kiinteällä korolla tarkoitetaan markkinaviitekorkoa, jonka määräytyminen perustuu pitkäaikaisten valtion joukkovelkakirjojen tuottoon lisätynä kiinteällä marginaalilla (jäljempänä CIRR-korko). Kukin OECD -vientiluottosopimukseen osallistuva jäsen voi määrittää koron omalle valuutalleen. Euromaiden osalta korko määritetään eurolle euroalueeseen osallistuvien maiden valtioiden joukkovelkakirjalainojen korkojen perusteella.

Korontasauspäätöksellä tarkoitetaan Vientiluoton tekemää päätöstä korontasauksesta silloin, kun vientiluotto rahoitetaan Finnveran varainhankinnalla ja vientiluotossa on kysymys OECD:n -vientiluottosopimuksen ehtojen mukaisesta kiinteäkorkoisesta, CIRR -ehtoisesta, vientiluotosta.

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä, Finnverasta, säädetään valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) (jäljempänä *yhtiölaki*). Yhtiölain 1 §:n mukaan yhtiön tarkoituksena on rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityisesti pienten ja keski suurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Yhtiön toiminta tulee suunnata korjaamaan rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita. Yhtiö harjoittaa yhtiölain 2 §:n mukaan rahoitustoimintaa antamalla ja hallinnoimalla luottoja, takuita ja muita vastuusitoumuksia sekä hankkimalla varoja viennin rahoittamiseksi ja tekemällä pääomasijoituksia.

Vientiluoton myöntämien vienti- ja alusluottojen rahoittamista varten Finnvera hankkii rahoitusta eri rahoituslähteistä, joten yhtiön toiminta vastaa tässä mielessä pankkien toimintaa. Yhtiö ei ole kuitenkaan rahoituslaitos, koska se ei voi ottaa vastaan talletuksia. Yhtiön rahoitusmarkkinoilta hankkimalla rahoituksella on valtion takaus. Yhtiölain 8 a §:n mukaan yhtiöllä saa olla samanaikaisesti valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä vasta-arvoltaan enintään 15 miljardia euroa. Määrä perustuu huhtikuussa 2016 tehtyyn lainmuutokseen (256/2016), jolloin enimmäismäärää korotettiin 6 miljardilla eurolla.

Yhtiölain 8 b pykälässä säädetään lainojen myöntämisestä yhtiölle. Säännöksen mukaan jos rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa häiriötilassa, että se estää yhtiötä hankkimasta pääomamarkkinoilta 8 a §:ssä tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituista, lainaa käypää korkoa vastaan enintään 500 miljoonan euron määrään saakka. Lainat myönnetään vastavakuuksia vaatimatta.

Finnveran varainhankintaan liittyy vientiluottolain 7 §:n säännös. Sen mukaan valtio maksaa Vientiluotolle alijäämäkorvausta, kun Vientiluoton vuosi- tai välitilinpäätökseen perustuva, vienti- ja alusluottojen myöntämisestä johtuva tappio on suurempi kuin yhtiön vapaa oma pääoma. Alijäämäkorvausta maksetaan siltä osin kuin tappio ylittää Vientiluoton vapaan oman pääoman määrän.

Alijäämää voi syntyä tilanteessa, jossa Finnveran luottomuotoisen vienninrahoituksen varainhankinnan hinta on korkeampi kuin Vientiluoton luottomuotoisesta vienninrahoituksesta saamat tuotot vähennettynä toiminnasta aiheutuneilla kustannuksilla. Lopputulokseen vaikuttaa

Finnveran ja Suomen valtion luottokelpoisuudesta sekä rahoitusmarkkinoiden tilanteesta johtuva varainhankinnan kustannus. Lisäksi lopputulokseen vaikuttavat myönnettyistä vientiluotoista perittävä korko, järjestelmän hallinnointikustannukset, likviditeetin sijoittamisen tulos sekä korko- ja valuuttakurssi-, vastapuoli- tai muiden riskien mahdollinen toteutuminen. Vaikka Suomen viennin kilpailukyky edellyttää kilpailukykyistä hinnoittelua, luotot pyritään hinnoittelemaan siten, että edellä mainituista riskitekijöistä aiheutuvat mahdolliset kustannukset kyetään kattamaan.

Alijäämäkorvaukseen liittyen valtioneuvosto on antanut 9 päivänä helmikuuta 2012 sitoumuksen Vientiluotolle luottomuotoista vienninrahoitusta koskevan alijäämäkorvauksen maksamisesta (jäljempänä *valtioneuvoston sitoumus*). Valtioneuvoston sitoumuksen 4 kohdan mukaan häiriöttömässä markkinatilanteessa luottomuotoisen vienninrahoituksen kilpailukykyisyys edellyttää kiinteäkorkoisessa antolainauksessa CIRR-korkoa ilman marginaalia. Jos kuitenkin kilpailutilanne kilpailijamaiden julkisiin rahoittajiin nähden mahdollistaa CIRR-koron käytön lisätynä marginaalilla, Vientiluotto voi alijäämän muodostumisen ehkäisemiseksi asettaa kiinteäkorkoisissa antolainoissa koron CIRR-korkoa korkeammaksi. Toistaiseksi Vientiluoton antolainat on keskimäärin voitu hinnoitella niin, että niiden tuotot ovat kattaneet Finnveran varainhankintakustannukset. Alijäämää ei ole syntynyt.

Finnveran toiminnasta säädetään yhtiötä koskevan yleislain lisäksi useissa erityislaeissa. Yhtiön vienninrahoitustoimintaan liittyy keskeisesti laki valtioneuvoston antamasta (444/1998). Rahaston tarkoituksena on lain 2 §:n mukaan turvata Finnveran antamien sitoumusten täyttäminen. Sellaisia sitoumuksia ovat Finnveran antamat takuut ja takaukset, jotka perustuvat valtion vientitakuista annettuun lakiin (422/2001) (jäljempänä *vientitakuulaki*), valtion alustakauksista annettuun lakiin (573/1972), ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtioneuvoston antamasta annettuun lakiin (609/1973) sekä valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annettuun lakiin (651/1985). Näiden lakien perusteella annetuista Finnveran sitoumuksista lasketaan tilinpäätöstä laadittaessa valtioneuvoston antamasta annettun lain 5 §:n mukaan toiminnan erillistulos.

Vientitakuulain 1 §:n mukaan vientitakuutoiminnan tarkoituksena on vahvistaa Suomen taloudellista kehitystä edistämällä vientiä ja yritysten kansainvälistymistä. Vientitakuut voidaan lain 2 §:n mukaan myöntää viennistä tai ulkomaille suuntautuvista investoinneista tai sellaisista kotimaahan suuntautuvista investoinneista, joiden tarkoituksena on edistää vientiä, syntyvän tappiovaaran varalle. Vientitakuu voidaan jälleenrahoitustakuuna myöntää vientiin tai kotimaahan suuntautuvaan investointiin myönnetyn luoton jälleenrahoituksesta syntyvän tappionvaaran varalle. Vientitakuuta myönnettäessä on otettava huomioon vientitakuuta koskevat Suomea sitovat kansainväliset säännökset ja määräykset, kansainväliset kilpailutekijät, taattavan hankkeen ympäristövaikutukset ja muut vaikutukset osana hankkeen kokonaisarviointia sekä taattavaan hankkeeseen liittyvät elinkeinopoliittiset näkökohdat. Kansainvälisillä sopimuksilla tarkoitetaan erityisesti OECD:n vientiluottosopimusta.

Vientitakuulain 10 §:ssä säädetään yhtiön myöntämien vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlasketusta vastuusta. Säännöksen mukaan yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 19 miljardia euroa. Määrä perustuu huhtikuussa 2016 tehtyyn vientitakuulakia koskevaan lainmuutokseen (257/2016), jolloin enimmäismäärää korotettiin kahdella miljardilla eurolla.

Korotettaessa huhtikuussa 2016 vientitakuulain mukaisia valtuuksia erityisriskinoton takausvastuu korotettiin samalla 3,5 miljardiin euroon.

2.2 Käytäntö

Vuosina 2009—2012 on ollut käytössä valtion varainhankintaan perustuva vientiluottojen jälleerahoitusjärjestelmä, jossa myöntämisvaltuutta on ollut yhteensä 3,5 miljardia euroa.

Finnveran varainhankintaan perustuva vientiluottojen jälleerahoitusjärjestelmä käynnistyi lokakuussa 2012, kun Euro Medium Term Note -lainaohjelma allekirjoitettiin luottoluokittajien myöntettyä lainaohjelmalle luottoluokituksen. Valtioneuvosto myönsi Finnveralle 20 päivänä syyskuuta 2012 valtion takauksen Euro Medium Term Note -lainaohjelmalle, jonka puitteissa lainojen takaisin maksamatta oleva pääoma on ollut enintään 3 miljardia euroa. Takauksen määrää korotettiin 3 miljardilla eurolla 6 miljardiin euroon 7 päivänä huhtikuuta 2015. Finnveralla on takauksen kattamaa takaisin maksamatta olevaa pääomaa syyskuun loppuun 2016 mennessä yhteensä 4,6 miljardia euroa.

Vienti- ja alusluottojen myöntämisvaltuudesta oli 30 päivänä syyskuuta 2016 käytetty 5,9 miljardia euroa. Määrä sisältää lainasaamiset sekä nostamatta olevat lainat kokonaan sekä annetuista tarjouksista 50 prosenttia. Myöntämisvaltuutta on siten jäljellä 7,1 miljardia euroa. Vientiluottojen tarjouskanta oli syyskuun 2016 lopussa 70 miljoonaa euroa. Vientiluottojen hakemuskanta on syyskuun 2016 lopun tilanteen mukaan ollut 14,4 miljardia euroa. Ilman valtuuksien korotusta rahoitustarjouksia ei voida antaa hakemuskannassa olevien hankkeiden rahoittamiseen.

Vientiluotto pyrkii antamaan rahoitustarjouksen vasta siinä vaiheessa, kun hanke on edennyt niin pitkälle, että sen toteutumista voidaan pitää todennäköisenä. Tämän seurauksena rahoitustarjouksista toteutuu suuri osa. Syyskuun 2016 lopussa vientiluottolain 8 §:n mukaisesta 13,0 miljardin euron korontasausvaltuudesta on käytetty 6,0 miljardia euroa. Valtuudesta on siten käyttämättä 7,0 miljardia euroa. Koska uudet vientiluotot toteutuvat suurimmalta osaltaan kiinteäkorkoisina, seuraa korontasausvaltuuksien kehitys hyvin kiinteästi luottovaltuuksien kehitystä.

Vientitakuiden vientitakuulain 10 §:n mukaan laskettu vastuu on ollut syyskuun lopussa 2016 13,9 miljardia euroa. Valtuudesta on siten käyttämättä syyskuun 2016 lopun tilanteen mukaan 5,1 miljardia euroa. Vientiluottolain 5 §:n mukaan vientiluottoihin liittyvät luottoriskit kateetaan Finnveran myöntämällä vientitakuilla. Vientiluottoihin liittyvien vastuiden lisääntyminen nostaa siten vastaavasti myös vientitakuisiin liittyviä vastuita. Vientiluotolla oli edellä todetun mukaisesti syyskuun 2016 lopussa vientiluottoja koskevia rahoitushakemuksia yhteensä 14,4 miljardin euron arvosta. Hakemuskannan toteutuminen lähitulevaisuudessa johtaisi ilman korotusta myös vientitakuuvaltuuden ylittämiseen. Hakemusten osoittaessaan vientitakuukysyntää voidaan arvioida ennakoivan vientityritysten tilauskanta lähitulevaisuudessa.

Rahoitusvaltuuksien määrään vaikuttaa se, että allekirjoitettujen luottosopimusten mukaiset nosto- ja takaisinmaksuajat ovat pitkiä. Telakkateollisuudessa alusten rakentamisaika on normaalisti 2—3 vuotta ja takaisinmaksuajat 12 vuotta toimituksesta. Telekommunikaatiohankkeissa nostoajat ovat tyypillisesti vuodesta kolmeen vuoteen ja takaisinmaksuajat kymmenen vuotta toimituksesta. Metsäsektorin osalta hankkeissa luottojen nostoaika on yleensä kaksi vuotta ja takaisinmaksuaika kymmenen vuotta.

Vienti- ja alusluottojen pitkistä nosto- ja takaisinmaksuajoista seuraa, että valtuutta palautuu takaisin käyttöön hyvin hitaasti. On arvioitu, että takaisinmaksuja vientiluottokannasta kertyy vuonna 2016 260 miljoonaa euroa, 2017 440 miljoonaa euroa, 2018 560 miljoonaa euroa, vuonna 2019 890 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 1 200 miljoonaa euroa. Siten vuosina 2016—2020 vapautuisi valtuutta käyttöön yhteensä noin 3,4 miljardia euroa.

Yhtiölain 8 b §:n tarkoittaman luottolimiitin osalta valtion talousarvioon on otettu 500 miljoonan euron suuruinen myöntämisvaltuus. Myöntämisvaltuuden nojalla luottoja ei kuitenkaan ole toistaiseksi myönnetty.

Tarve lainojen myöntämiseen voi syntyä, kun rahoitusmarkkinoilla vallitsee sellainen häiriötilanne, joka nostaa merkittävästi muiden toimijoiden kuin valtion varainhankinnan hintaa. Finnveralle valtion talousarviosta myönnettävillä lainoilla on tarkoituksenaan turvata yhtiön likviditeettiä rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteessa, jonka seurauksena yhtiön varainhankinnan kustannus saattaisi nousta huomattavan kalliiksi suhteessa Vientiluoton antolainauksen hintaan. Valtion luottolimiitistä maksetuista lainoista yhtiö maksaisi valtion varainhankintakustannuksen mukaista käypää hintaa, jolloin varainhankinnan kustannus jäisi alhaisemmaksi verrattuna Finnveran varainhankintaan.

Tämän hetken taloudellisessa tilanteessa kiinteä CIRR- korkojen taso on erittäin alhainen. Esimerkiksi 8—10 vuoden CIRR- korko on ollut syys-, lokakuussa 0,63 prosenttia euromääräiselle luotolle. Koska korkotaso saattaa lähitulevaisuudessa kääntyä nousuun, on luottoihin liittyvän korkoriskin suojaaminen keskeisessä asemassa. Korkoriski rajoittaa merkittävästi mahdollisuuksia sopia tilaajan kannalta joustavista vientiluottoehdoista. CIRR- koron lukinta paljon ennen luottosopimusten tekemistä tai paljon ennen sitoutumista neuvoteltuun korkotasoon voi myös aiheuttaa merkittäviä korkoriskejä valtiolle, jos korkoriskiltä ei voi suojautua suojausta koskevien toimenpiteiden avulla. Korkoriskiltä on mahdollista suojautua myös lisäämällä kiinteään CIRR- korkoon marginaali.

2.3 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Suomen kannalta keskeisten maiden vienninrahoitusjärjestelmiä on kuvattu hallituksen esityksessä HE 115/2011 vp laiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Lisäksi kilpailijamaiden vienninrahoitusjärjestelmiä on kuvattu myös hallituksen esityksissä HE 58/2015 vp ja viimeksi hallituksen esityksessä HE 144/2015 vp, kun viimeksi nostettiin rahoitusvaltuuksia. Vertailumaissa, joita ovat Ruotsi, Norja, Tanska, Itävalta, Saksa ja Ranska, on käytössä luottomuotoiseen vienninrahoitukseen perustuvat järjestelmät. Näissä maissa on luotu myös riittävät taloudelliset resurssit järjestelmien toiminnalle. Syksyllä 2013 myös Yhdistynyt Kuningaskunta on ottanut käyttöön luottomuotoisen vienninrahoitusjärjestelmän.

Seuraavassa kuvataan järjestelmiä keskeisissä kilpailijamaissa käsiteltävän aiheen kannalta. Tarkasteltavia maita ovat Ruotsi, Norja, Tanska, Itävalta, Saksa ja Ranska.

Ruotsi

Ruotsin vienninrahoitusjärjestelmää hoitaa AB Svensk Exportkredit (publ) (jäljempänä SEK), joka hallinnoi kiinteäkorkoista CIRR-järjestelmää Ruotsin valtion lukuun ja tarjoaa vaihtuvakorkoista vientiluottorahoitusta pankeille. SEK on pankkilainsäädännön alainen. SEK:in myöntämä vienninrahoitus vuonna 2015 oli 11,4 miljardia euroa jakaantuen suunnilleen tasan kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin vientiluottoihin. SEK voi tarjota vienninrahoitusta käytännössä kaikille niille, jotka hakevat siltä vientiluottojen rahoitusta.

SEK hankkii omat varansa pääomamarkkinoilta ja tarjoaa vienninrahoitusta turvaavia vakuuksia vastaan. Ruotsin vientitakuulaitos Exportkreditnämnden (EKN) on taannut suurimman osan SEK:in vientiluotoista. Jos likviditeetti pääomamarkkinoilla heikentyisi, on Ruotsin valtio varannut 80 miljardin Ruotsin kruunun likviditeettipuskurin SEK:lle CIRR-ehtoiseen vien-

HE 243/2016 vp

ninrahoitukseen. SEK:in ei ole tarvinnut turvautua tällaiseen puskuriin vuonna 2008 alkaneesta finanssikriisistä huolimatta.

Yleisesti voidaan todeta, että Ruotsin vientiteollisuus on selkeästi monipuolisempi kuin Suomen. Yksittäisen toimialan osuus kokonaisviennistä ei siten muodostu kovin helposti hallitseväksi ja aiheuta rahoituksen kannalta suurta riskikeskittymää.

Norja

Norjan uudistetusta vientiluottorahoituksesta vastaa vuonna 2012 perustettu valtion kokonaan omistama Eksportkreditt Norge. Vuonna 2015 Eksportkreditt Norge tase oli 84 miljardia Norjan kruunua. Eksportkreditt Norge hallinnoi vientiluottoja Norjan valtion puolesta. Luotot ovat suoraan valtion taseessa ja rahoitus tulee valtiolta. Rahoitukselle ei ole asetettu limiittiä. Täten Eksportkreditt Norge pystyy vastaamaan helposti vientiluottokysyntään. Valtaosa vientiluotoista kohdistuu off shore öljy- ja kaasuteollisuuden laitteisiin ja alan erikoisaluksiin. Vuonna 2015 myönnetty rahoitus oli 1,9 miljardia euroa. Rahoitus on kuitenkin vähentynyt johtuen investointien vähenemisestä Norjan keskeisillä vientiteollisuuden toimialoilla. Sellainen toimiala on esimerkiksi meriteollisuuden toimitukset öljy- ja kaasuteollisuudelle.

Tanska

Tanskan vienninrahoitusjärjestelmää (ELO) hallinnoi Tanskan vientitakuulaitos Eksport Kredit Fonden (EKF). Varat tulevat Tanskan valtiolta. Vienninrahoitusohjelmaa jatkettiin vuoteen 2020 asti ja vienninrahoitukselle asetettua limiittiä korotettiin 4,7 miljardiin euroon. Tanskan vienninrahoitus nojaa pitkälti tuulienergiateollisuuden ja sementtiteollisuuden vientihankkeisiin. Vienninrahoituksen kysyntä on huomattava, arviolta 40 miljardia Tanskan kruunua, mutta hankkeet toteutuvat hitaasti ja takaisinmaksut palauttavat osaltaan limiittiä. Tanskalla on myös muita vientiä edesauttavia vienninrahoitusjärjestelyjä, jossa eläkeyhtiöt rahoittavat vientiluottoja.

Itävalta

Itävallan vientiluottorahoituksesta vastaa yksityisten pankkien omistama Die Österreichische Kontrollbank (OeKB), joka tuottaa vientitakuu- ja korontasauspalvelut Itävallan valtion puolesta sekä tarjoaa vaihtuvakorkoista jälleenrahoitusta liikepankkien vientiluotoille. OeKB hankkii varansa itse pääomamarkkinoilta Itävallan valtion takauksella. Tällaisille takauksille on asetettu limiitiksi 45 miljardia euroa. OeKB maksaa valtiontakauksesta takuumaksun. Valtiontakaukseen liittyvien sitoumusten määrä on laskenut viime vuosina.

Markkinaehtoinen vienninrahoitus on perinteisesti hallinnut vientikaupan rahoitusta kokonaisvastuiden ollessa vuonna 2015 noin 21,4 miljardia euroa. Vuonna 2015 uuden rahoituksen määrä oli 5,0 miljardia euroa. Toisaalta OeKB:n vienninrahoituksen ja takuiden käyttö on ollut perinteisesti suhteellisesti suurempaa, kuin muissa vertailumaissa. Tämä johtuu siitä, että liikepankit omistavat OeKB:n ja OeKB puolestaan vaatii omalle rahoitukselleen vakuudet, kuten valtion antaman vientitakuun.

Saksa

Saksan Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) tarjoaa viennin jälleenrahoitusta pankeille Euroopan unionin ulkopuolisissa maissa vuosittaisen 3,5 miljardin euron limiitin puitteissa. Ohjelmaa on jatkettu vuoteen 2020 saakka. Annetut jälleenrahoitussitoumukset olivat vuonna 2014 noin 670 miljoonaa euroa yksittäisten vientihankkeiden koon vaihdellessa 3 miljoonasta

HE 243/2016 vp

eurosta 200 miljoonaan euroon. Suhteellisen vähäiseen tarpeeseen ja käyttöön vaikuttaa Saksan toimivat pankkimarkkinat – rahoitus- ja likviditeettiongelmat ovat olleet huomattavasti vähäisemmät kuin muissa vertailumaissa.

KfW:n tytäryhtiö KfW IPEX-Bank (KfW IPEX) toimii usein vientiluottojen myöntäjänä. Vuodesta 2008 KfW IPEX on toiminut kaupalliselta pohjalta Euroopan Unionin komission kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Puhtaasti kaupallisten vientiluottojen lisäksi KfW IPEX kanavoi Saksan valtion agenttina CIRR-ehtoisia vientiluottoja kehitysmaille ns. Export Finance Programme -ohjelman puitteissa ja erillisellä ohjelmalla laivarahoitukselle. Uusi luotonanto vuonna 2015 oli noin 20 miljardia euroa. Luottokannasta huomattava osa on meriteollisuusklusterissa. Vuonna 2015 uudet CIRR-korkoiset rahoitussitoumukset laivoille olivat 2,2 miljardia euroa. Saksan valtion vientitakuut Euler-Hermesin kautta ovat suurimmassa osassa luotoista kattamassa luotonsaajariskiä. Pankin luottoluokitus on AA (S&P).

Ranska

Ranskan julkisen vienninrahoituksen toimijat ovat valtion lukuun CIRR-ohjelmaa hallinnoiva Natixis-pankki sekä BPI France, joka on erikoistunut pk-yritysten rahoittamiseen. Uuden mandaatin myötä BPI France on päättänyt aloittaa pienten vientiluottojen myöntämisen ulkomaisille luotonsaajille. Luottojen kokorajana on alustavasti noin 25 miljoonaa euroa. Vientitakuuta tarjoavan Cofacen valtion lukuun tehtävä liiketoiminta on päätetty siirtää henkilökuntineen BPI Franceen vuonna 2016.

Suurille vientikaupoille tarjotaan korontasauspalveluita Natixis-pankin toimesta. Suuret korontasausvolyymit ja valtiolle aiheutuvat korontasausriskit ovat saaneet viimeaikoina erityishuomiota viranomaisilta. Vuonna 2014 tarjottu korontasausta hyödyntävien vientiluottojen volyymi oli noin 522 miljoonaa euroa ja koko kanta 10,3 miljardia euroa.

Yhteenvedo

Yhteenvetona voidaan todeta, että vertailumailla ei ollut ongelmia tarjota rahoitusta vientiluotoille. Vertailtaessa eräiden maiden vuoden 2015 enimmäismääräisiä vientitakuuvaltuuksia maiden vuoden 2015 BKT:hen voidaan todeta, että Ruotsissa vientitakuuvaltuuden suhde BKT:hen on 11 prosenttia, Norjassa 5 prosenttia, Itävallassa 15 prosenttia, Saksassa 5 prosenttia ja Suomessa 13 prosenttia, jos Suomen osalta käytettäisiin laskentaperusteena esitettyä 27 miljardin valtuusmäärää.

Vertailtaessa enimmäismääräistä vientitakuuvaltuutta samojen maiden osalta viennin määrään vuodelta 2015 Ruotsissa vientitakuuvaltuuden suhde viennin määrään oli 23 prosenttia, Norjassa 14 prosenttia, Itävallassa 27 prosenttia, Saksassa 11 prosenttia ja Suomessa 34 prosenttia, jos Suomen osalta käytetään esitettyä 27 miljardin euron valtuusmäärää. Luvut vaihtelevat vuosittain riippuen mm. vienninkehityksestä.

Tarkastelun johtopäätöksenä Suomen vientitakuuvaltuuden enimmäismäärä on tällä hetkellä vertailukelpoinen moneen muuhun maahan verrattuna sekä suhteessa BKT:hen että viennin määrään. Esimerkiksi Ruotsissa vientitakuuvaltuuden määrä ei ole herättänyt keskustelua. Yleinen käsitys on, että Ruotsissa valtuutta voitaisiin korottaa tarvittaessa. Saksassa voidaan vientitakuuvaltuuden määrä ylittää noin 20 prosentilla nopeutetussa hallinnollisessa menettelyssä. Sitä ei kuitenkaan ole käytetty viime vuosina. Itävallan vientitakuuvaltuus perustuu viiden vuoden välein uusittavaan lakiin. Jos vientitakuuvaltuus tulisi täyteen, on arvioitu, että olisi hallinnollisesti jossain määrin haastavaa korottaa määrää kesken viisivuotiskauden. Nor-

jassa voi syntyä keskustelua valtuuden määristä, joskin Norjan tarve vientitakuille on tällä hetkellä laskussa.

Johtopäätöksenä voidaan myös todeta, että Suomen vientiluottojen rahoitusjärjestelmä ei ole mitenkään poikkeuksellinen, vaan se vastaa suurella määrällä muiden maiden luottomuotoisia viennin rahoitusta koskevia järjestelmiä.

2.4 Nykytilan arviointi

Viennin rahoituksessa pankkeja koskevat uudet säännökset ovat johtaneet pankkirahoituksen saatavuuden heikkenemiseen. Kiristynyt sääntely vähentää pankkien mahdollisuuksia vientiluottojen rahoittamiseen. Rahoituslaitoksia koskevat vuonna 2010 tehdyt Basel III -suositukset ja niihin perustuvat EU:n rahoituslaitoksia koskevat säännökset, jotka ovat tulleet voimaan vuoden 2014 alusta lukien. Säännökset pankkien vakavaraisuuden lisäämiseksi ja pankkien riskien hallinnan parantamiseksi vaikeuttavat pitkäaikaisen rahoituksen saatavuutta ja nostavat rahoituksen hintaa. Myös pankkien kasvaneet tuottovaatimukset vähentävät niiden kykyä ja kiinnostusta pitkää maksuaikaa vaativien vientiluottojen rahoittamiseen.

Kansainvälisen kauppakamarin kansainvälistä kauppaa ja rahoitusta koskevan vuonna 2015 julkaistun selvityksen mukaan 53 prosenttia kyselyyn osallistuneista rahoituslaitoksista katsoi, että globaalisti on puutetta kansainvälisen kaupan rahoituksesta. Lisäksi 73 prosenttia kyselyyn vastanneista rahoituslaitoksista katsoi, että vientitakuulaitokset vähensivät kansainvälisen kaupan rahoitukseen liittyvää puutetta.

Pankkien heikentyneet mahdollisuudet rahoittaa pitkää takaisinmaksuaikaa edellyttäviä ja suuruudeltaan suuria vientiluottoja ovat edelleen pysyneet heikkoina. Käytännössä pankkien toiminnan muutos näkyy siten, että ostajien on vaikea saada markkinoilta rahoitusta vientikaupalle ilman viejän kotivaltion vientitakuulaitoksen myöntämää luototusta ja/tai takuuta. Suurissa projektihankkeissakin rahoitus muodostetaan yleensä useista osista, jolloin pankkien luotonannon lisäksi rahoituskokonaisuuden yhtenä elementtinä toimivat useiden eri valtioista lähtöisin olevien viejien omien vientitakuulaitostensa kautta järjestämät luotot tai takuut. Myös aluskauppojen rahoituksessa vientitakuulaitosten rahoituksen ja/tai takuiden mukanaolo on keskeinen elementti kauppojen rahoitusneuvotteluissa. Viennin rahoituksessa on siten markkinapuute, joka ilmenee erityisesti suurten vientihankkeiden rahoituksessa, kun vaadittavat takaisinmaksuajat ovat pitkiä, 8–12 vuotta.

Korotettaessa viimeksi huhtikuussa 2016 vienninrahoituksen valtuuksia arvioitiin, että vienninrahoitusvaltuuksien merkittävä korottaminen 7 miljardista 13 miljardiin euroon olisi riittävä 2,5–3 vuodeksi. Lisäksi tarkoituksena oli, että vuoden 2016 aikana tehdään riippumaton selvitys viennin rahoitusjärjestelmän toiminnasta, vaikuttavuudesta ja riskeistä. Sen jälkeen vienninrahoitusjärjestelmän toimivuutta ja valtuuksien riittävyttä oli hallituksen esityksen mukaan tarkoitus tarkastella uudelleen vuoden 2017 jälkeisen ajan osalta. Valtuuksien korotusta koskevan hallituksen esityksen HE 144/2015 vp antamisen taustalla oli Suomen keskeisten vientitalojen osalta tehty selvitys julkisen vienninrahoituksen kysynnästä lähivuosina. Selvityksen mukaan julkisen vienninrahoituksen kysyntä olisi vuosittain noin 3,5–4 miljardia euroa. Selvityksen johtopäätöksenä oli, että vuoteen 2020 mennessä julkisen vienninrahoituksen määrä olisi noin 20 miljardia euroa, jos kysyntä jatkuisi ennusteen mukaisena ja vuonna 2030 yli 30 miljardia euroa.

Suomen keskeisten vientialojen syyskuussa 2016 neuvoteltavina olevien tilausten määrä huomioon ottaen voidaan todeta, että syksyllä 2015 tehty ennuste julkisen vienninrahoituksen kysynnästä on osoittautumassa oikeansuuntaiseksi. Nyt voidaan tilauskannan perusteella arvi-

oida, että jo vuoden 2016 loppuun mennessä nykyiset rahoitusvaltuudet on käytännössä kokonaan käytetty. Jos valtuuksia ei koroteta merkittävästi, on vaarana, että vuoden 2017 puolella vientihankkeet jäävät kokonaan toteutumatta sen vuoksi, että niiden rahoitusta ei voida toteuttaa kilpailukykyiseen hintaan julkisen vienninrahoitusjärjestelmän kautta. Samalla syntyy vaara siitä, että Suomessa toteutumatta jäävät vientihankkeet toteutuvat kilpailijamaiden toimesta. Seurauksena olisivat merkittävät vientitulojen vähennykset ja työllisyyden heikko kehitys keskeisillä ventialoilla.

Lainsäädännön keinoin on pyritty edistämään pankkien mukaan tuloa vienninrahoitukseen. Huhtikuussa 2014 voimaan tulleella vientitakuulain muutoksella on saatettu voimaan säännökset jälleenrahoitustakuusta. Tavoitteena on ollut jälleenrahoitustakuun avulla parantaa vientitakuun saaneiden luotto- ja rahoituslaitosten mahdollisuuksia rahoittaa vientiä. Samalla tarkoituksena on ollut vähentää tarvetta käyttää Vientiluoton myöntämää vienti- ja alusluottojen rahoitusta, kun osa viennin rahoituksesta suuntautuisi uuden takuun nojalla pankkien rahoittamiin vientiluottoihin. Jälleenrahoitustakuu ei kuitenkaan ole toistaiseksi lisännyt pankkien viennin rahoituksen kysyntää. Osasyynä tehtyjen selvitysten mukaan on jälleenrahoitustakuun korkeaksi muodostuva hinta ja osaksi sen epälikviidisyys sijoittajan kannalta.

Suomen rahoitusmarkkinoilla on esitetty arviona, että pankit voivat käytännössä myöntää enintään 5—7 vuoden pituisia luottoja. Nykyisin pääomataroiden hankinta edellyttää pidempiä laina-aikoja. Voimalasektorin hankkeissa luottoajat saattavat ulottua jopa 18 vuoteen asti. Alusluotoissa luottoaika on tyypillisesti 12 vuotta. Luottojen keskilaina-ajat riippuvat takaisinmaksuohjelmien rakenteesta, joka hieman tasoittaa laina-aikojen välisiä eroja. Vaikeutuneen rahoitusmarkkinatilanteen ja lisääntyneen sääntelyn seurauksena pankit toimivat luottojen järjestäjinä, mutta edellyttävät vientitakuun lisäksi rahoitusta.

Nykyisin vientihankkeessa pyydetään usein Finnveran takuutarjouksen lisäksi myös Vientiluoton rahoitustarjous, jotta suomalaisella viejällä olisi tukenaan kilpailijamaiden tarjoamaa rahoitusta vastaava ostajaluottorahoitus. Suurten pääomatarakauppojen lisäksi rahoitusta kysytään myös pienten kauppojen rahoittamiseen, koska niiden rahoittaminen ei ole pankeille kannattavaa liiketoimintaa niihin liittyvän asiakkaan tunnistamiseen ja dokumentaatioon liittyvän työn vuoksi.

Tärkeimpien kilpailijamaidemme, joita ovat Saksa, Ruotsi, Ranska ja Italia, vientitakuulaitokset tukevat aktiivisesti viejiensä kauppvoja. Monissa tapauksissa kilpailijamaissa rahoituksen piiriin hyväksytään korkeariskisempiä hankkeita kuin Suomessa ja rahoitus saatetaan myös pyrkiä hinnoittelemaan edullisemmaksi kuin Finnveran ja Vientiluoton tarjoama rahoitus.

Suomen viennin rahoituksen kannalta kolme merkittävintä toimialaa ovat alus-, tele- ja metsäsektori. Alustilauksista neuvoteltaessa kilpailijamaiden valtiolliset viennin rahoituksen toimijat (Saksa, Ranska, Italia) ovat usein voimakkaasti mukana rahoitusjärjestelyissä ja valmiit tukemaan kauppvoja edullisilla ehdoilla sekä usein hyvin alhaisilla rahoituksen marginaaleilla. Korontasausjärjestelyn mahdollisuus on merkittävässä roolissa. Jotta Suomessa toimivilla telakoilla olisi kilpailijoidensa kanssa yhdenvertaiset rahoitusehdot, on Finnveran ja Vientiluoton mukanaolo hankkeissa vientikauppojen toteutumisen kannalta aivan olennaista.

Telesektorilla Suomi kilpailee erityisesti Ruotsin kanssa. Vientiluottolaitosten tuki takuiden ja rahoituksen muodossa on viejän mukaan pitkällä aikavälillä elintärkeää. Syynä on se, että infrastruktuuriprojektit vaativat tavallisesti merkittävää etupainotteista investointia, ja että tietoliikennelaitteiden toimittajien asiakkaat arvostavat julkista tukea investointiensä rahoittamisessa. Näin ollen luotonantajan luottoriskiä turvaavat vientitakuut ja korkoriskiä turvaava korontasaus sekä vientiluottojen rahoitus ovat olennaisen tärkeitä vientiyrityksen menestyksen

turvaamiseksi kovassa kilpailussa sekä vakiintuneiden että uusien toimijoiden kanssa. Tällaisten ratkaisujen mahdollistamat asiakasrahoitukset ovat tulleet tärkeäksi osaksi tietoliikennelaittevalmistajien tekemää tarjoutta operaattoreille.

Metsäsektorilla Finnveran ja Vientiluoton rahoituksen piirissä olevat hankkeet ovat toisaalta kartonkikoneiden myyntiä, toisaalta suuria tehdastoimitusprojekteja. Pienten kartonkikonekauppojen syntymiselle viennin rahoitusjärjestelmän olemassaolo on keskeistä, koska ostaja ei välttämättä ilman rahoitus- ja takuujärjestelyitä saa kauppaan rahoitusta omalta pankiltaan. Suurissa sellutehdashankkeissa rahoitus koostuu useista eri lähteistä kerättävistä luotoista ja pääomista. Hankkeissa laitteiden toimittajavaltioiden viennin rahoitusjärjestelyt muodostavat yhden tärkeän komponentin. Kilpailijamaat, Itävalta ja Ruotsi, tarjoavat viejille vastaavaa viennin rahoituksen tukea kuin Suomi.

Kuten kansainvälisessä vertailussa luvussa 2.3 on todettu, muissa Pohjoismaissa vientiluottojen rahoitustuen volyymeissa ei ole ongelmia siten, että valtion tarvitsisi rajoittaa tuettujen vientiluottojen volyymeja tai muuten kiristää vientiluottojen ehtoja. Joissakin Keski-Euroopan maissa on toimivat instituutiot, kuten Saksassa KfW IPEX. Mahdollisuudet vientitakuulaitosten rahoitukseen ovat kuitenkin koko ajan olemassa, joskin Ranskassa on noussut esiin korontasausjärjestelmän mahdollisesti aiheuttamat tulevat kustannukset suurissa ja pitkäkestoisissa vientiluotoissa tämän hetkisessä poikkeuksellisen matalien korkojen tilanteessa.

Suomen vienninrahoitusjärjestelmän tulisi seurata kansainvälisiä käytäntöjä ja pystyä tarjoamaan rahoitusta samantasoisilla välineillä ja ehdoilla kuin kilpailijamaamme. Päätökset valtuuksien määrästä ja niiden ehdoista vaikuttavat suoraan siihen, onko suomalainen vienninrahoitusjärjestelmä keskeisten kilpailijamaiden tasolla.

Vientiluotto- ja korontasausvaltuuksien riittävyttä arvioitaessa on otettava huomioon, että luottojen nostot jaksottuvat yleensä useille vuosille. Nostojen ajankohtaan vaikuttaa vientikaupan luonne. Esimerkiksi laivaluotoissa luoton nosto tapahtuu aluksen luovutuksen yhteydessä eli vasta usean vuoden kuluttua rahoitustarjouksen antamisesta ja luottosopimuksen tekemisestä. Nostoaika voi olla 2—4 vuotta laivan rakennusajasta riippuen. Metsäteollisuuden hankkeissa luottojen nostot määräytyvät toimitusaikataulun mukaan, jolloin nostoaika voi olla jopa kolme vuotta. Televerkkotoimituksissa nostot tapahtuvat yleensä kahden vuoden aikana.

Vientiluottojen rahoitusjärjestelmä on ollut toiminnassa vuoden 2012 lokakuusta lähtien. Toiminnan alkuvaiheessa valtuutta tarvitaan suhteellisesti enemmän, koska luottojen merkittävät takaisinmaksut alkavat vasta usean vuoden kuluttua ja jaksottuvat koko luottoajalle. Vientiluottolain mukaisessa järjestelmässä on arvioitu, että valtuutta vapautuisi käyttöön vuoden 2020 mennessä noin 3,3 miljardia euroa.

Vienninrahoitusjärjestelmän vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäismäärä on osoittautunut kysyntään nähden liian alhaiseksi. Vaarana on, että vientikauppoja menetetään sen vuoksi, että Vientiluotto ei voi antaa uusia rahoitustarjouksia puuttuvien valtuuksien takia. Sen vuoksi on tarpeen korottaa viennin rahoituksen valtuuksia merkittävästi niin, että vientiyrityksillä on myös lähivuosina käytössään kilpailukyiset vienninrahoitusehdot suhteessa muihin kilpailijamaihin.

Vienninrahoitusjärjestelmä perustuu keskeisesti siihen, että rahoitusta saava vientihanke hyödyttää suomalaista kansantaloutta. Siitä, miten vientihankkeessa kotimaisuusaste lasketaan tai miten kansantalouden hyöty muutoin arvioidaan, ei ole säännöksiä vientiluotto- tai vientitakuulaissa. Suomalaisesta intressistä säädetään toisaalta vientitakuutoiminnassa noudatettavista periaatteista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä. Toisaalta asiasta säädetään julkisesti

tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen 2 §:ssä. Suomalaista intressiä koskeva sääntely on siten toteutettu säädösteknisesti eri tavoin vientiluotto- ja vientitakuutoiminnassa. Tarkoituksena on korjata lakitekkinen ero ottamalla vientiluottolakiin asiaa koskeva säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin säännökset niistä edellytyksistä, joiden täytyessä luottomuotoista vienninrahointusta ja korontasausta koskeva toiminta edistää Suomen taloudellista kehitystä. Kysymys on tällöin suomalaisen intressin määrittelystä vientiluotto- ja korontasaustoiminnassa.

Suomalaista intressiä on asetuksissa tarkasteltu pääasiallisesti yksittäisten vientihankkeiden näkökulmasta. Suomalaisen intressin on katsottu täytyvän, kun vientihankkeessa kotimaisuusaste on merkittävä tai kun vientitoimitus muutoin merkittävällä tavalla hyödyttää taloudellista kehitystä Suomessa. Vientiluotoissa kotimaisuusaste on merkittävä, kun Suomessa tapahtuvan valmistuksen tai muun suorituksen arvo on vähintään yksi kolmasosa luoton määrästä.

Suomalainen intressi voi myös toteutua, jos vientitoimitus muutoin merkittävällä tavalla hyödyttää taloudellista kehitystä Suomessa. Vientitakuiden osalta asetuksessa ei ole säännöstä vientihankkeen merkittävyydestä, vaan asia on jäänyt Finnveran ratkaistavaksi vientitakuuta koskevassa päätöksenteossa.

Suomalaisen intressin määrittelyssä ongelmana on pidetty sitä, että kotimaisuusaste perustuu yksittäiseen vientihankkeeseen tai sen merkittävyyden arviointiin viejänä olevan yrityksen toiminnassa. Globaalien yritysten osalta voi olla teknisesti vaikeaa ja aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia esittää arvioita yksittäisten vientitoimitusten kotimaisuusasteesta, kun toimituksia tapahtuu eri puolilta maailmaa sijaitsevista tuotantolaitoksista ja ajallisesti lähellä tilausten määräaika. Arvoketjut ovat globalisaation edetessä pilkkoutuneet. Sen vuoksi on tarpeen määritellä sekä vientiluottojen että vientitakuiden osalta samalla tavoin tilanteet, joissa kotimaisuusaste voitaisiin määritellä yrityksen kotimaan toiminnan merkittävyyteen perustuen. Myös muilta osin on tarvetta asetuksissa yhdenmukaistaa suomalaisen intressin määrittelyä.

Yhtiölain 8 b §:ssä tarkoitetun luottolimiitin sanamuoto rajoittaa valtion talousarviosta annettujen lainojen myöntämisen ainoastaan tilanteeseen, jolloin rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa häiriötilanteessa, että se estää yhtiötä hankkimasta pääomamarkkinoilta lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla. Myös myönnettävien lainojen enimmäismäärä, 500 miljoonaa euroa, on suhteessa toiminnan laajentumiseen jäänyt vähäiseksi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Luottomuotoisen vienninrahoitusjärjestelmän käyttöönoton tarkoituksena on ollut luoda tasavertaiset kilpailuedellytykset ja saada aikaan kilpailijamaiden vientiyritysten käytössä olevia rahoitusehtoja vastaavat ehdot. Yhtä tärkeää on ylläpitää vienninrahoitusjärjestelmän toiminnan kilpailukyky muuttuvissa taloudellisissa olosuhteissa. Pankkien mahdollisuudet rahoittaa pitkäaikaisia vientiluottoja ovat edelleen aikaisempaa heikommät, joten vientihankkeiden rahoituksessa voidaan katsoa olevan markkinapuute sekä vaadittavan pitkäaikaisen rahoituksen että rahoituksen määrän suhteen. Myös pankkien rahoituksen hinta silloin, kun rahoitusta on saatavilla, on noussut merkittävästi. Finnveran ja Vientiluoton rooli viennin rahoittamisessa markkinapuutteen korjaajana on edelleen korostunut.

Kilpailua kuvaa hyvin se, että varsinkin suuren pääomatavaraa koskevan vientihankkeen yhteydessä vaaditaan vientitakuun lisäksi myös rahoitustarjous. Ulkomainen ostaja vaatii pitkäaikaista rahoitusta koskevan vientiluottolaitoksen antaman rahoitustarjouksen samalla, kun ostaja pyytää toimittajilta hanketta koskevat kaupalliset tarjoukset. On tärkeää, että suomalaisessa vienninrahoitusjärjestelmässä voitaisiin päästä kokonaisuutena arvioiden yhtä kilpailu-

kykyisiin rahoitusehtoihin, kuin mitä kilpailevien maiden vienninrahoittajat antavat omille viejilleen. Rahoituksesta ei saisi muodostua estettä vientihankkeen saamiselle.

Vienninrahoitusjärjestelmän toiminnan turvaamiseksi vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 13 miljardista eurosta 22 miljardiin euroon. Enimmäismäärä turvaa sen, että Vientiluotto voi myös jatkossa antaa tarjouksia viejille viennin rahoittamiseksi.

Koska sekä pankkien rahoittamiin että Vientiluoton Finnveran varainhankinnalla rahoittamiin kiinteäkorkoisiin vienti- ja alusluottoihin liittyy korontasaus, ehdotetaan korontasausvaltuuden korottamista vastaavasti 13 miljardista eurosta 22 miljardiin euroon. Valtuuden korotus turvaa erityisesti sen, että Vientiluotto voi myöntää vientiluottoja korotettavan 22 miljardin enimmäismäärän puitteissa. Tällä hetkellä uudet vientiluotot myönnetään pääasiallisesti kiinteään CIRR-korkoon sidottuina, jolloin nykyinen korontasausvaltuus voi melko nopeasti osoittautua liian pieneksi. Riittämätön korontasausvaltuus muodostaa silloin esteen kiinteäkorkoisten vientiluottojen myöntämiselle.

Finnveran vientitakuuvaltuuden enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 19 miljardista eurosta 27 miljardiin euroon. Vientitakuun enimmäismäärän korotuksella varmistetaan se, että Vientiluotto voi myöntää vientiluottoja korotettavaksi esitettävän valtuuden puitteissa. Finnvera myöntää jokaiseen Vientiluoton myöntämään vientiluottoon vientitakuun, joten vientitakuuvaltuuden enimmäismäärän korottaminen on välttämätöntä. Vientitakuun myöntämisellä Finnvera kattaa vientiluottoon liittyvät luottoriskit.

Osan myönnettävistä vientitakuista arvioidaan kohdistuvan vientitakuulain 6 §:n mukaiseen erityisriskinottoon. Sen vuoksi esitetään, että erityisriskinoton enimmäismäärää, joka johtuu erityisesti vientitakuulain 6 §:n 2 momentista, nostettaisiin 3,5 miljardista eurosta 5 miljardiin euroon.

Vienninrahoituksen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että vienti edistää Suomen taloudellista kehitystä. Vientihankkeen on täytettävä suomalaisen intressin vaatimus. Vientiluottolakiin esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä luottomuotoista vienninrahoitusta ja korontasausta koskeva toiminta edistää Suomen taloudellista kehitystä. Asetuksessa on tarkoituksena tehdä nykyistä joustavammaksi suomalaisen intressiin kuuluva kotimaisuusasteen vaatimus siten, että yritystoiminnan kansainvälistymiskehitys otetaan nykyistä paremmin huomioon. Lisäksi tarkoituksena on samalla yhdenmukaistaa suomalaisen intressin määrittely valtioneuvoston asetuksella vientiluottojen ja vientitakuiden osalta. Tarkoituksena on myös tehostaa päätöksentekoa ja vähentää yritysten hakemuksia varten vaadittavien selvitysten tekemistä.

Yhtiölain 8 b pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että luottolimiitin käyttö ei olisi sidottu rahoitusmarkkinoiden sellaiseen häiriötilanteeseen, joka estäisi Finnveraa saamasta kohtuuhintaisia lainoja pääomamarkkinoilta. Finnveran varainhankinnan tehostamiseksi ja sen kustannusten pitämiseksi kohtuullisena on tarpeen, että valtion luottolimiittiä voitaisiin käyttää sellaisessa rahoitusmarkkinoiden toiminnan tilanteessa, jossa Finnvera ei kykenisi hankkimaan varoja kohtuullisilla ehdoilla. Sellaisena tilanteena voidaan pitää erityisesti varojen hankinnan hinnan nousua merkittävästi. Antolainauksen alhaisen korkotason ja ottolainauksen hinnan merkittävä kohoaminen voi johtaa alijäämäkorvauksen syntymiseen. Valtion kannalta on perusteltua, että varainhankinta siinä tilanteessa voitaisiin tarvittaessa hoitaa valtion talousarvion kautta. Alijäämäkorvaus tulisi joka tapauksessa rahoitettavaksi valtion talousarviosta, jos sen

määrä ylittäisi Vientiluoton vapaat omat pääomat. Varainhankinnan hoitaminen valtion toimesta olisi siten kokonaistaloudellisesti edullisin vaihtoehto.

Valtion luottolimiitin määräksi esitetään kolme miljardia euroa. Määrässä on otettu huomioon mahdollisuus varautua rahoittamaan kahta suurta, esimerkiksi telakkateollisuuden, vientihanketta.

Esityksen tavoitteena on, että esitetyt rahoitusvaltuudet riittäisivät noin vuoden 2020 loppuun saakka 4,5—5 vuodeksi rahoituskysynnästä riippuen. Tarkoituksena on samalla, että vuoden 2016 aikana tehdään riippumaton selvitys viennin rahoitusjärjestelmän toiminnasta, vaikuttavuudesta ja riskeistä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Suomen vienti ei ole vuositasolla kasvanut viimeiseen viiteen vuoteen. Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon mukaan vienti supistui 0,7 prosenttia vuonna 2014 ja 0,2 prosenttia vuonna 2015. Tullitilastojen mukaan vienti on laskenut edelleen vuoden 2016 ensimmäisellä vuosipuoliskolla, mutta toiselle vuosineljännekselle ajoittunut laivatoimitus nosti viennin kasvuun. Valtiovarainministeriö on ennustanut viennin kääntyvän lievään kasvuun kuluvana vuonna. Kehityksen taustalla on Suomen tärkeimpien vientimaiden talouskasvun vahvistuminen, vaikka maailmankaupassa on hitaamman kasvun vaihe. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on arvioitu, että keskeisenä keinona hyvinvoinnin lisäämiseen on viennin lisääminen. Suomen bruttokansantuotteesta viennin osuus on noin 40 prosenttia.

Esityksellä pyritään edistämään viennin myönteistä kehitystä siten, että vientiyrityksillä on käytössä kilpailukykyinen ja toimiva vienninrahoitusjärjestelmä. Valtuuksien enimmäismäärinen korotus turvaa sen, että vienti- ja alusluottoja sekä vientitakuita voidaan lähitulevaisuudessa myöntää kysyntää vastaavasti.

Valtion vientitakuilla katetun viennin osuus Suomen kokonaisviennistä vuonna 2015 oli 4,3 prosenttia. Vuosina 2011—2015 osuus on ollut keskimäärin 4,1 prosenttia. Valtion vientitakuilla katetun viennin osuus poliittisen riskin maihin kohdistuvasta viennistä vuosina 2011—2015 on hieman korkeampi, noin 7,6 prosenttia. Korontasausjärjestelmän avulla katetun viennin osuus kokonaisviennistä on pienempi, kuin valtion vientitakuiden osuus. Suomen teollisuus on eurooppalaisessa vertailussa erittäin keskittynyttä muutamaan toimialaan, joita ovat tieto- ja viestintäteknologia (ICT), metsä- ja raskas koneteollisuus sekä laivanrakennusteollisuus. Samat toimialat ja niiden laitevienti painottuvat myös Suomen viennissä. Julkisesti tuettu vienninrahoitusjärjestelmä on tärkeä tekijä suomalaisille vientiyrityksille erityisesti mainituilla toimialoilla, joissa tarvitaan pitkäaikaista vienninrahoitusta ja valtion riskinjakoa.

Finnveran viennin rahoituksen merkityksestä ja vaikuttavuudesta vuonna 2014 tehdyn selvityksen mukaan vuosina 2009—2013 vientitakuista saaneiden kauppojen kokonaisvaikutus Suomessa oli yli 10 miljardin euron luokkaa. Kyseisten kauppojen ansiosta syntyi työllisyyttä kokonaisuudessaan noin 170 000 henkilövuoden verran. Selvityksen mukaan vuosina 2009—2013 toteutuneiden kauppojen vaikutukset ovat kansantaloudellisesti merkittävät; kokonaistuotantovaikutus on viiden prosentin luokkaa Suomen yhden vuoden BKT:stä ja työllisyysvaikutus seitsemän prosentin luokkaa suhteessa kaikkiin työllisiin. Selvityksessä ei ole tarkasteltu verotulovaikutuksia. Se on perustunut panos- tuotos -analyysiin (ks. Finnveran viennin rahoituksen merkitys ja vaikuttavuus, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu, Jarna Heinonen, Elias Oikarinen, lokakuu 2014.)

Kauppaneuvotteluissa rahoitusehtojen merkitys on kasvanut ja vientitakuu- sekä vientiluotto-tarjous ovat usein keskeisessä osassa kauppaneuvotteluja. Esimerkiksi yksittäisen vientikaup-patoimituksen saaminen Suomeen voi merkitä tuhansien henkilötyövuosien syntymistä Suo-messa. Suurten vientikauppojen vaikutus Suomen tavaraviennin arvoon on myös merkittävä. Suorien työllisyysvaikutusten lisäksi vientikauppojen voittamisen positiiviset vaikutukset ulottuvat laajemmalle – ne tuovat verotuloja sekä näkyvät laajemmin kunnallisten ja yksityis-ten palvelujen ja kulutuskysynnän kasvuna yrityksen kotipaikkakunnalla ja lähialueilla.

Tarkkoja tuotannonarvon ja työllisyysvaikutusten arvioita valtuuksien noston seurauksena on vaikea ennustaa. Vienninrahoituksen kilpailukykyisyys on Suomen pääomatavaraviennin kan-nalta keskeinen asia. Vientikauppojen mahdollinen menettäminen alavireisessä taloustilan-teessa rahoituksen kilpailukyvyttömyyden vuoksi aiheuttaisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia talouskasvuun ja työllisyyteen ja sitä kautta myös valtiontalouteen. Nämä kielteiset vaikutuk-set korostuvat erityisesti nykyisessä taloustilanteessa, jossa viennin kehitys on ollut negatiivis-ta useana vuonna peräkkäin.

Vaikka valtuuksien korotukset ovat merkittäviä, ei niistä arvioida aiheutuvan välittömiä me-novaikutuksia valtiontalouteen. Vientiluottojen ja niiden rahoittamiseksi Finnveran valtion takauksella hankkiman varainhankinnan ensisijainen takaisinmaksun lähde on aina ulkomaisil-le ostaja-asiakkaille myönnettyjen vientiluottojen lyhennykset. Jos ostaja ei kykenisi lyhentä-mään luottoaan, toissijainen takaisinmaksun lähde on Finnveran vientitakuu ja pankin ris-kiosuudelleen antama pankkitakaus. Pankin riskiosuus on nykyisin yleensä 5 prosenttia. Finn-veran vientitakuiden korvaukset maksetaan ensisijaisesti korvauksen maksuvuoden takuumak-sutuloista. Jos nämä eivät riittäisi, maksuun käytetään Finnveran toiminnan aikana vienti- ja erityistakaustoiminnasta kertynyttä ylijäämää, joka on rahastoitu yhtiön sisäiseen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastoon.

Jos ylijäämä, joka vuosilta 1999—2015 on 668 miljoonaa euroa, ei riittäisi, alijäämä katettai-siin valtion budjetin ulkopuolisesta valtioneuvostorahastosta, johon on rahastoitu Finnveran edeltäjäorganisaatioiden korvausten takaisinperinnästä kertyneet varat. Varojen määrä oli kesäkuun 2016 lopussa noin 663 miljoonaa euroa. Vientitakuutappioiden rahastoihin perustu-vaassa korvausjärjestelmässä on varoja siten tällä hetkellä yli 1,3 miljardia euroa. Jos rahasto-varat eivät riittäisi, kolmantena korvauslähteenä on valtion talousarvio. Jos oletetaan, että vientitakuutoimintaa kyetään jatkossakin hoitamaan itsekannattavasti, kuten tähän asti vuosina 1963—2015, ei vientiluottoinstrumenteilla otetuista luottoriskeistä koituisi kustannuksia valti-olle.

Vientiluottojen varainhallinnasta voi syntyä alijäämää, jonka korvaamiseen valtio on sitoutu-nut vientiluottolain 7 §:n perusteella. Alijäämää voi syntyä tilanteessa, jossa Finnveran luot-tomuotoisen vienninrahoituksen varainhankinnan hinta on korkeampi kuin Vientiluoton luot-tomuotoisesta vienninrahoituksesta saamat tuotot vähennettynä toiminnasta aiheutuneilla kus-tannuksilla. Lopputulokseen vaikuttaa Finnveran ja Suomen valtion luottokelpoisuudesta sekä rahoitusmarkkinoiden tilanteesta johtuva varainhankinnan kustannus. Lisäksi lopputulokseen vaikuttavat korko- ja valuuttakurssien muutokset, korkoriskien ja likviditeetin sijoittamisen tulos, myönnettyistä vientiluotoista perittävä korko ja järjestelmän hallinnointikustannukset. Vaikka Suomen viennin kilpailukyky edellyttää kilpailukykyistä hinnoittelua, luotot pyri-tään hinnoittelemaan siten, että edellä mainituista riskitekijöistä aiheutuvat mahdolliset kus-tannukset kyetään kattamaan.

Luottomuotoisen vienninrahoituksen varainhallinnan mahdollisen alijäämän kattaminen mää-räytyy vientiluottolain 7 §:n mukaan. Sen mukaan alijäämän kattamiseen käytettäisiin ensisi-jaisesti Vientiluoton taseeseen sisältyvää vapaata omaa pääomaa. Jos Vientiluoton luottomuo-

toisen vienninrahoituksen tulos olisi alijäämäinen, valtio kattaa alijäämän siltä osin, kuin mahdollisesti aikaisemmin syntynyt ylijäämä ja Vientiluoton vapaat omat pääomat eivät riitä sitä kattamaan. Vastaavasti jos Vientiluoton luottomuotoisen vienninrahoituksen tulos olisi ylijäämäinen, ylijäämä jää yhtiöön mahdollisten tulevien alijäämien kattamista varten. Vientiluoton oma pääoma oli vuoden 2015 lopussa 48,1 miljoonaa euroa, josta vapaata omaa pääomaa oli noin 27 miljoonaa euroa. Valtion vuoden 2016 talousarvioon ei ole budjetoitu määrärahoja alijäämän kattamiseksi.

Valtioneuvoston alijäämän maksamisesta antaman sitoumuksen mukaan häiriöttömässä markkinatilanteessa luottomuotoisen vienninrahoituksen kilpailukykyisyys edellyttää kiinteäkorkoisessa antolainauksessa CIRR-korkoa ilman marginaalia. Jos kuitenkin kilpailutilanne kilpailijamaiden julkisiin rahoittajiin nähden mahdollistaa CIRR-koron käytön lisättyä marginaalilla, Vientiluotto voi alijäämän muodostumisen ehkäisemiseksi asettaa kiinteäkorkoisissa antolainoissa koron CIRR-korkoa korkeammaksi. Toistaiseksi Finnveran varainhankinnan hinta on mahdollistanut sen, että Vientiluoton antolainauksesta ei ole syntynyt alijäämää.

Vientitakuiden myöntämisvaltuuden enimmäismäärän korottaminen lisää kuitenkin vienninrahoitukseen liittyvää riskiä. Vientiluottolain 5 §:n mukaan vienti- ja alusluottoihin liittyvät luottoriskit katetaan Finnveran myöntämällä vientitakuilla tai alustakauksilla. Tästä seuraa, että kaikkiin vientiluottoihin myönnetään vientitakuu tai alustakaus. Voimassa olevien vientitakuiden enimmäismäärä osoittaa siten vienninrahoitukseen liittyvän valtion vastuun enimmäismäärän.

Yhtiölain 4 §:n mukaan Finnveran on pyrittävä siihen, että sen toiminnan menot voidaan pitkällä aikavälillä kattaa yhtiön toiminnasta saatavilla tuloilla. Lisäksi Maailman kauppajärjestön (WTO) määräykset edellyttävät, että vientitakuutoiminta on pitkällä aikavälillä itsekannattavaa. Finnveran vienninrahoitustoiminta on vuosina 1999—2015 tuottanut positiivista tulosta ja ollut viime vuosina voitollista keskimäärin noin 40 miljoonaa euroa vuodessa. Vientitakuutoiminnan tappiot, erityisriskinotto mukaan lukien, ovat viime vuosina olleet pienet. Vuosina 2009—2015 Finnvera on maksanut korvauksia yhteensä noin 53 miljoonaa euroa, jolloin vuositasolla on maksettu korvauksia 1,5 miljoonasta suurimmillaan 17,5 miljoonaan euroon. Toiminnan taloudellinen kokonaistulos on kuitenkin ollut ylijäämäinen tähän asti jokaisena Finnveran toimintavuotena vuosina 1999—2015 ja kumulatiivisesti itsekannattavaa myös aina vientitakuujärjestelmän perustamisesta vuodesta 1963 lähtien.

Vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tulos vuoden 2016 ensimmäisellä vuosipuoliskolla oli 29 miljoonaa euroa tappiollinen. Tappiolliseen tulokseen vaikutti brasilialaisesta Oi S.A. -konsernista tehty 55 miljoonan euron tappiovaraus. Vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan negatiivinen alkuvuoden 2016 tulos ei kuitenkaan vaikuta Finnveran vientitakuutoiminnan kumulatiivisen itsekannattavuuden toteutumiseen.

Suurimmat maakohtaiset vientitakuuvastuut liittyvät Yhdysvaltoihin, Saksaan, Brasiliaan ja Venäjään. Maakohtaisesti suurimman poliittisen riskin maan, Brasilian, riskiosuus on noin 12 prosenttia. Venäjän riskiosuus on alle 10 prosenttia kokonaisriskistä. Vastuiden kannalta suurimmat toimialat ovat telakat ja varustamot, telesektori ja metsäsektori.

Kiinteään OECD:n vientiluottosopimuksen mukaiseen CIRR -korkoon liittyvä korkoriski katetaan korontasauksella. Korkoriski siirtyy korontasauksessa valtiolle. Korontasaustoiminnan vaikutukset valtiontalouteen ovat pitkällä aikavälillä olleet vähäiset. Korontasauksista valtiolle aiheutuneet menot ja tulot nettomääräisenä vuodesta 1997 alkaen vuoden 2015 loppuun mennessä ovat olleet kumulatiivisesti +68 miljoonaa euroa. Nykyisestä matalasta korkotasosta

johtuen voidaan kuitenkin arvioida menojen lisääntyvän korkojen kääntyessä nousuun. Korkoriskin toteutumista voidaan hallita riskejä suojaamalla.

Ehdotus valtion luottolimiitin korottamisesta kolmeen miljardiin euroon lisäisi Finnveran oman varainhankinnan joustavuutta. Luottolimiitin perusteella Finnvera voisi lyhentää ottolainauksen takaisinmaksuaikaa, kun vientiluottojen vaatima varainhankinta voitaisiin toteuttaa nykyistä käytäntöä myöhemmin. Finnveran rahoitusriski vähenee, kun valtion luottolimiitti poistaisi varainhankintaan liittyvää epävarmuutta. Varojen hallinnoinnista aiheutuvat riskit ja kustannukset vähenevät, kun likviditeetin hallinnassa lyhytaikaisten sijoitusten määrä pienee ja kesto lyhenee. Tarve jatkossa korottaa valtion takauksen enimmäismäärää siirtyy myöhemmäksi, kun varainhankinta voidaan toteuttaa nykyistä myöhemmin ja maturiteetiltaan lyhyempänä.

Koko valtiokonsernin näkökulmasta rahoitusriski ei kuitenkaan häviäisi. Kannettava rahoitusriski luottolimiitin käytön seurauksena siirtyisi valtiolle siten, että Valtiokonttori valtion maksumalmuudesta vastaavana joutuisi Finnveran sijaan mahdollisesti hankkimaan etukäteen varoja mahdollisia luoton nostoja varten. Tämä koskisi kuitenkin tilannetta, jossa valtion talousarvion on otettu lainaa varten määräraha. Valtuus ei sellaisenaan aiheuttaisi tarvetta varainhankintaan.

Suomalaisen intressin määrittelyn muuttaminen siten, että erityistilanteessa suomalainen intressi voidaan arvioida yrityksen vientitoiminnan merkittävyyden perusteella kirjanpito vuoden perusteella joustavoittaa kotimaisuusasteen määrittelyä ja vähentää yritysten yksittäisiin vientikauppoihin liittyvää selvitystarvetta. Suomalaisen intressin yhdenmukainen määrittely vientiluottojen ja vientitakuiden myöntämisessä selkeyttää menettelytapoja ja tehostaa Finnveran toimintaa.

4.2 Riskienhallinta ja -arviointi

Vientiluottolain 14 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi määräämillään ehdoilla antaa Valtiokonttorin tehtäväksi tehdä ja hallinnoida korontasaustarjouksista ja korontasaussopimuksista johtuvat korko- ja valuuttariskien suojaamiseen tarvittavat toimenpiteet. Ministeriö on säännöksen nojalla antanut suojaamista koskevan ohjeen, jonka mukaan Valtiokonttori tekee suojaukset. Suojaustoimenpiteiden suorittamista seurataan ministeriössä säännöllisesti.

Vientitakuulain 9 §:n mukaan valtion edun turvaamiseksi vientitakuutoiminnasta aiheutuvan tappionvaaran varalta voidaan suojautua vakuutuksilla, vakuuksilla, vastuiden vaihtosopimuksilla ja muilla järjestelyillä. Lisäksi muutettaessa vientitakuulakia vuonna 2011 lakiin otettiin mahdollisuus tehdä suojautumisjärjestelyjä siten, että vientitakuulain mukaisia sitoumuksia voidaan vaihtaa myös sellaisiin vastuisiin, jotka eivät liity laissa tarkoitettuun vientitoimintaan. Säännöksen mukaisia suojausjärjestelyjä on tehty tähän mennessä noin 1,1 miljardia euroa. Lisääntyvä vastuukanta kasvattaa samalla riskikeskittymiä. Finnveran sitoutuminen rahoitusjärjestelyihin poikkeuksellisen pitkäksi aikaa tekee riskienhallinnan haastavaksi, kun syntyvien riskikeskittymien osalta suojaustoimenpiteet ovat mahdollisia vasta useiden vuosien kuluttua.

Syntyvien vastuiden suuruuteen voidaan vaikuttaa myös siten, että samaan vientitoimitukseen liittyen olisi mahdollista saada rinnakkaiset vientitakuut toisen maan vientitakuulaitokselta erityisesti tilanteessa, jossa toisesta maasta tuodaan merkittäviä tuontipanoksia Suomessa toteutettavaan vientihankkeeseen. Rinnakkainen vientitakuu samaan hankkeeseen vähentäisi vastuun kasvua toisen maan vientitakuulaitoksen myöntämällä vientitakuun määrällä. Tällai-

nen järjestely edellyttää neuvotteluja toisen maan vientitakuulaitoksen kanssa ja kyseisen vientitakuulaitoksen myönteistä päätöstä.

Vientiluotto tekee kiinteällä CIRR-korolla myöntämiinsä luottoihin korontasauspäätöksen. Päätöksellä käytännössä kiinteäkorkoinen luotto muutetaan vaihtuvakorkoiseksi, jolloin Vientiluotto voi hallita kiinteään korkoon liittyvää riskiä siirtämällä riskin Valtiokonttorille. Valtiokonttorilla on mahdollisuus suojautumisjärjestelyllä hallita kiinteään korkoon ja valuuttaa liittyvää riskiä. Nykyisessä alhaisten korkojen tilanteessa myös marginaalin lisäämisellä CIRR- korkoon voidaan vähentää korontasaukseen liittyvää korkoriskiä.

Finnveran hallitus vahvistaa konsernin riskienhallinnan periaatteet, riskinoton strategian, noudatettavat politiikat ja riskinoton linjaukset sekä päätösvaltuudet. Liiketoiminnoista riippumaton riskienhallintatoiminto vastaa riskienhallinnan raportoinnista ja riskienhallintajärjestelmän ylläpidosta. Finnveran riskit ryhmitellään neljään luokkaan, joita ovat: 1) luotto-, takaus- ja takuuriskit, 2) operatiiviset riskit, 3) rahoitus- ja markkinariskit ja 4) muut riskit. Finnveran rahoitustoimintaan liittyvistä riskeistä raportoidaan IFRS-tilinpäätöksessä, joka julkaistaan yhtiön verkkosivuilla.

Finnvera arvioi valtion vastuulla olevan vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan riskisyyttä luotto- ja rahoituslaitoksissa käytössä olevalla mekaanisella mallilla sekä tarkastelemalla erikseen suurimpia yksittäisiä vastuuta ja niiden mahdollisten maksuhäiriöiden vaikutuksia. Lähtökohtana tarkastelulle on vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan kokonaisvastuut. Finnvera riskiluokittelee kaikki merkittävät riskin kohteet, arvioi häiriötodennäköisyydet ja palautusasteet, jos kohteeseen liittyvät riskit toteutuisivat.

Käytössä olevien laskentamallien mukaan Finnveran puskurit ovat tähän saakka kattaneet takuukantaan sisältyvät luottoriskit. Tilastollisen riskimallin avulla voidaan tehdä arvio kokonaisriskiä kuvaavan tunnusluvun kehittymisestä. Finnveran riskienhallinnan arvion mukaan yrityksiin liittyvien vientitakuuvastuiden oletetaan kasvavan vuoden 2016 noin 12 miljardista eurosta 18 miljardiin euroon vuonna 2023. Niiden seurauksena nykyisen vientitakuukannan profiili ei merkittävästi muuttuisi, kun alus- ja televastuut säilyvät suurimpina. Vuonna 2023 oletetaan jälleenvakuutuksilla suojattavan erityisesti alusvastuita noin 1,5 miljardin euron arvosta. Näillä oletuksilla VAR 99 %:n tasolla laskettu kokonaisvastuukannan riski kasvaisi vuoden 2016 715 miljoonasta 1 080 miljoonaan euroon vuonna 2023. Tulokset ovat herkkiä taustalla olevien oletusten suhteen, joten ne ovat ainoastaan suuntaa antavia.

Laskelma tarkoittaisi sitä, että vuonna 2023 tarvittavien puskurien suuruus olisi 1 080 miljoonaa euroa. Vaikka Finnveran hakemuskannassa olevat vientitakuut myönnettäisiin lähiaikana kuluttaen siten vientitakuuvaltuutta täysimääräisesti, niistä aiheutuvat vastuut tulevat voimaan vähitellen ja siinä järjestyksessä, kuin luottoja nostetaan.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on suorittanut viennin rahoituksen tuloksellisuutta koskevan tarkastuksen vuosina 2013—2014 (Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 1/2015). Toimintaan liittyvien riskien osalta tarkastuskertomuksessa todetaan, että Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston koko on kasvanut merkittävästi. Kasvu johtuu vientitakuutoiminnan positiivisesta tuloksesta: toiminta on laajentunut ja takuumaksut ovat kasvaneet. Samalla rahoitettujen kohteiden riskit eivät ole toteutuneet laajasti. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan varautuminen toiminnan riskeihin on selvästi parantunut. Kun samanaikaisesti arvioitu kokonaisriski on alentunut toiminnan laajentumisesta huolimatta, rahoitoidut varat kattavat aiempaa paremmin annetut takuut.

Finnvera, valtiontakuurahasto ja työ- ja elinkeinoministeriö seuraavat säännöllisesti vastuu-kannan kehittymistä ja puskurirahastoissa olevien varojen määrää.

Valtuuksien korottamisen vaikutukset valtion korkoriskeihin ja valtion talousarvion ulkopuo-lisiin vastuisiin

Kiinteät CIRR-korot ovat olleet kesällä 2016 edelleen historiallisen alhaisella tasolla. Vaikka korkotasossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, on todennäköistä, että jatkossa korot nousevat. Jos vientiluotot myönnetään kilpailutilanteen takia alhaisella korkotasolla, on mah-dollista, että korkotason noustessa korontasaustoiminnasta aiheutuu valtiolle merkittäviä me-noja. Erityisesti voimakkaaseen vientiluottokannan nousuun voi liittyä tältä osin suuret riskit. Yksittäisissä vientihankkeissa onkin jouduttu arvioimaan mahdollisia valtiolle aiheutuvia me-noja sitä vastaan, minkälaiset hyödyt vientihankkeesta mahdollisesti aiheutuisivat yrityksiin ja kansantalouteen esimerkiksi työllisyyden ja verotulojen muodossa.

Viennin rahoituksen kiinteäkorkoisten luottojen korkoriskit siirtyvät valtion kannettavaksi korontasausjärjestelmän kautta. Volyymien kasvaessa myös valtion kannettavaksi siirtyvät korkoriskit kasvavat. Matala korkoympäristö yhdistettynä samanaikaiseen merkittävään vo-lyymin kasvuun lisää toimintaan liittyvää korkoriskiä ja voi sitä kautta aiheuttaa merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Korontasaukseen liittyvät mahdolliset kustannukset ovat riippuvai-sia toiminnan volyymin kasvusta, laina-asiakkaille annettujen lainaehdojen valinnaisuuksien toteutu-misesta, korkotason kehityksestä sekä syntyvien korkoriskipositioiden suojausmahdollisuu-desta ja suojausasteesta. Korontasaustoiminnassa valtio altistuu korkojen nousun aiheuttamal-le riskille.

CIRR-ehtoisten luottojen marginaaliltaan alhainen hinnoittelu kilpailutilanteessa ja niiden luottoehtojen sisältämät valinnaisuudet asiakkaille voivat vaikeuttaa syntyvien korkoriskien hallintaa ja lisätä korontasaustoimintaan liittyviä taloudellisia kustannuksia ja tappioita. Vien-tiluottojen hinnoittelun, niihin sisältyvien erilaisten valinnaisuuksien sekä toiminnasta valtiolle aiheutuvien korkoriskien taloudelliset vaikutukset voidaan erityisesti toiminnan volyymin kasvaessa tunnistaa ja arvioida koko järjestelmän tasolla ja myös yksittäisissä vientirahoitus-tapauksissa. Lisäksi valtio voi olla aktiivisesti vaikuttamassa CIRR-ehtoisen luotonannon nykyisten ehtojen kehittämiseen siten, että hinnoittelu perustuisi nykyistä enemmän markki-naehtoiseen toimintatapaan.

Valtion vastuiden kehittymistä voidaan tarkastella myös koko valtiokonsernin tasolla. Viime aikoina erityisesti valtion takausvastuut ovat nousseet. Niihin luetaan Finnveran vientitakuut ja valtion rahastojen, käytännössä asuntolainojen, takaukset. Niiden nimellinen arvo on kasva-nut vuoden 2005 noin 15,2 miljardista eurosta noin 48,7 miljardiin euroon vuonna 2015, mikä on noin 23,7 prosenttia BKT:stä. Kansainvälisesti verrattuna valtion takausvastuut ovat korke-alla tasolla. Kuitenkin voidaan todeta, että erityisesti Finnveran syyskuun 2016 lopun 16,6 miljardin euron suuruisiin vientitakuu- ja erityistakausvastuisiin liittyvät riskit ovat hyvin hallinnassa, niiden suojaukseen on kiinnitetty suurta huomiota ja niitä vastaan on olemassa merkittävät puskurit. Vientitakuiden tarkoituksena on myös edistää vientiä ja siten parantaa työllisyyttä. Jos toimintaa rajoitettaisiin, voi seurauksena olla merkittävä työpaikkojen ja vero-tulojen menetys. Lisäksi vientitakuuta vastaavat ostajaluottoina myönnettyt saatavat.

Välillisten vastuiden merkittävä lisääminen voi vaikuttaa Suomen valtion luottoluokitukseen ja siten vaikuttaa valtion varainhankintakustannukseen. Luottoluokituslaitokset ovat kiinnittä-neet myös huomiota Suomen valtion välillisten vastuiden nopeaan kasvuun viimeisissä luotto-riskiraporteissaan. Vastuiden taustalla ovat kuitenkin ostajaluotot, jotka ulkomainen ostaja-asiakas lyhentää luottosopimuksen ehtojen mukaisesti.

4.3 Ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset

Kesällä 2012 OECD:n neuvostossa on hyväksytty uusi suositus ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnista (englanniksi 2012 Council Recommendation on Common Approaches on Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due Diligence). Suosituksen mukaan arvioidaan julkisesti tuetuilla vientiluotoilla rahoitettavia vientihankkeita.

Vientihankkeiden rahoitusta koskevat hakemukset luokitellaan niiden ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten merkittävyyden ja laajuuden perusteella kolmeen luokkaan, A, B ja C. A-luokkaan kuuluvat hankkeet, joilla voi olla laajoja ja merkittäviä kielteisiä ympäristö- ja/tai sosiaalisia vaikutuksia, B-luokkaan hankkeet, joiden vaikutukset ovat merkitykseltään vähäisempiä ja helpommin hallittavissa ja C-luokkaan hankkeet, joilla on vain vähäisiä vaikutuksia tai ei vaikutuksia lainkaan. Suosituksessa on esimerkkejä luokkaan A kuuluvista hankkeista. Sellaisia ovat esimerkiksi suuret tehdas- ja voimalahankkeet. Hankeluokka määrittää, minkä tasoisen taustaselvityksen hanke vaatii. A-luokan hankkeelta vaaditaan aina ESIA-raportti tai vastaavat tiedot, B-luokassa riittää suppeampi selvitys ja C-luokassa ei tarvita taustaselvitystä.

Sosiaalisiksi vaikutuksiksi katsotaan hankkeen vaikutukset paikallisyhteisöihin ja henkilöihin, jotka ovat mukana hankkeen rakennus- ja operointivaiheissa. Sosiaaliset vaikutukset kattavat myös hankkeeseen liittyvät ihmisoikeusnäkökohdat.

Finnvera käyttää vientitakuuhankkeiden vertailussa ensisijaisesti Maailmanpankkiryhmän teknisiä ympäristöstandardeja (General EHS and Industry Sector Guidelines 2007) ja kymmentä varovaisuustoimenpitepolitiikkaa (Safeguard Policies), joiden arvioidaan olevan hankkeen kannalta olennaisia. IFC:n Performance Standards -ohjeistoa käytetään aina projektirahoitushankkeissa sekä niihin verrattavissa hankkeissa ja kun muut huomattavat hankkeen rahoittajat käyttävät kyseistä ohjeistoa.

Sosiaalisten vaikutusten lisäksi merkittävänä muutoksena aikaisempaan on hiilidioksidiekvivalenttipäästöjen raportointi vientitakuulaitosten kesken, jos hankkeen hiilidioksidiekvivalenttipäästö on yli 25 000 tonnia vuodessa ja jos kyseiset tiedot ovat saatavissa. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota fossiilisia polttoaineita käyttävien uusien energialaitosten hiilidioksidipäästöihin, jos ne ylittävät 700 grammaa tuotettua kilowattituntia kohden.

Ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnista annetun suosituksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi antaa suurelle yleisölle tiedoksi vähintään vuosittain tiedot rahoitettujen vientihankkeiden ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista. Lisäksi jäsenvaltion tulisi toimittaa tietoa jälkikäteen ja vähintään puolivuositain OECD:n vientiluotto- ja vientitakuuryhmälle rahoitetuista A- ja B-luokan vientihankkeista, joihin se on sitoutunut.

Ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arviointimenettelyä voidaan hyödyntää vientihankkeiden toteuttamisessa siten, että hankkeiden haitalliset vaikutukset voidaan tunnistaa ja niiden haitallisia vaikutuksia vähentää. OECD:n vientiluottosopimukseen on otettu vuonna 2012 uudet määräykset ilmaston muutoksen torjumista koskevista vientiluotoista. Niille voidaan myöntää vientiluottosopimuksen normaaleja ehtoja edullisempia rahoitusehtoja, muun ohella pitkiä, jopa 18 vuoden, luottojen takaisinmaksuaikoja. Jo aikaisemmin edullisia rahoitusehtoja on voitu myöntää uusiutuvien energialähteiden ja vesihankkeiden rahoittamista koskeville vientiluotoille.

Marraskuussa 2015 on hyväksytty OECD:n vientiluottojärjestelyyn uusi alasopimus energia-hankkeisiin tarkoitettujen hiilivoimalaitosten rahoituksesta. Alasopimuksella rajoitetaan mer-

kittävästi hiilivoimalaitosten rahoittamista julkisilla vientiluotoilla. Sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Kun ehdotettujen korotettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa myönnetään rahoitusta ilmaston muutoksen torjumista koskeville hankkeille, on rahoituksella myönteinen vaikutus ympäristön tilaan.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yritysvaikutukset

Suomessa tulee olla kansainvälisesti kilpailukykyinen julkinen vienninrahoitusjärjestelmä, jotta viejien edellytykset voittaa kauppvoja tiukassa kansainvälisessä tarjouskilpailussa olisivat rahoituksellisesti yhtäläiset verrattuna kilpailijamaiden julkisesti tuettuun vienninrahoitukseen. Vuoden 2012 alusta voimaantullut vienninrahoitusjärjestelmä on lähtökohtaisesti kilpailukykyinen verrattuna keskeisten kilpailijamaiden järjestelmiin. Järjestelmän kilpailukyvyistä tulee kuitenkin huolehtia muuttuvissa taloudellisissa olosuhteissa.

Pankkien mahdollisuudet rahoittaa pitkäaikaisia vientiluottoja eivät ole kehittyneet odotetulla tavalla. Finnveran ja Vientiluoton roolit viennin rahoittamisessa säilyvät edelleen tärkeinä. Nykyisin käytännöksi on muotoutunut useissa tapauksissa, että vientihankkeen yhteydessä vaaditaan myös vienninrahoituslaitoksen antama rahoitustarjous. Finnveran ja Vientiluoton rahoituksen turvin voidaan siten vaikuttaa siihen, että vientiyritykset saavat vientikauppoja.

Vientiyritykset käyttävät merkittävästi kotimaisia alihankkijoita, joista monet ovat pk-sektorin yrityksiä. Näin yritysvaikutukset ulottuvat laajasti suomalaisiin yrityksiin ja sitä kautta Suomen kansantalouteen. Yksittäisten suurten vientikauppojen saaminen Suomeen voi merkitä satoja tai jopa tuhansia henkilötyövuosia viejäyrityksessä sekä alihankintaverkostossa. Suorien työllisyysvaikutusten lisäksi hankkeiden vaikutukset ulottuvat laajemmalle verotuloina sekä kunnallisten ja yksityisten palvelujen ja kulutuskysynnän kasvuna yritysten kotipaikkakunnalla ja lähialueilla.

Organisatoriset vaikutukset

Valtuuksien esitetty korottaminen merkitsisi arviolta muutaman henkilötyövuoden lisäystä Finnveran henkilöstöön.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Finnvera Oyj:n ja Suomen Vientiluotto Oy:n kanssa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot Elinkeinoelämän Keskusliitolta, Teknologiateollisuus ry:ltä, Finanssialan keskusliitolta, Finnvera Oyj:ltä, oikeusministeriöltä sekä valtiovarainministeriöltä.

Saaduissa lausunnoissa kannatettiin vienninrahoitusvaltuuksien nostamista lakiehdotuksen mukaisesti ja korostettiin lain muutoksen voimaantulon kiireellisyyttä. Lisäksi todettiin, että vientikauppojen voittaminen edellyttää kokonaisuutta, jossa tavarahan ohella rahoitus on nykyisin muodostunut olennaiseksi osaksi. Lisäksi lausunnoissa kannatettiin Finnveran varainhankinnan joustavoittamista sekä vientiluottoihin ja -takuihin liittyvää kotimaisen intressin määrittelyn yhdenmukaistamista. Yhdessä lausunnossa tuotiin myös esiin kehityskohtena pk-yritysten ja pienten vientikauppojen mahdollisuus saada viennin rahoitusta.

Eräessä lausunnossa kiinnitettiin huomiota suomalaista intressiä koskevan delegaationormin muotoiluun.

Yhdessä lausunnossa pidetään ongelmallisena ehdotettua luottolimiittiä ja sen kolmen miljardin euron suuruutta. Sillä katsotaan olevan merkittäviä ohjaavia vaikutuksia budjettivaltion omaan varainhankintaan ja maksuvalmiuden sekä rahoitusriskien hallintaan. Jotta ohjaavaa vaikutusta ei syntyisi, valtio voisi lausunnon mukaan sitoutua enintään yhden miljardin euron lyhytaikaiseen luottolimiittiin. Myös riskien hallinnan kannalta lausunnossa oletetaan, että puskurirahastot vastuiden lisääntyessä eivät mahdollisesti riittäisi kattamaan mahdollisesti aiheutuvia luottotappioita. Lausunnossa myös katsotaan, että olisi hyvä saada esitykseen lisää tietopohjaa vireillä olevan selvityksen valmistuttua.

Jatkovalmistelussa annetut lausunnot on mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan huomioon.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Valtion takauksen enimmäismäärä Finnveran myöntämälle varainhankinnalle on yhtiölain 8 a §:n mukaan 15 miljardia euroa. Enimmäismäärää ei ehdoteta tässä vaiheessa korotettavaksi, koska takauksen määrään vaikuttaa vähentävästi yhtiölain 8 § b:ään ehdotettu muutos. Yhtiölain 8 a §:ää tulee kuitenkin muuttaa korottamalla takauksen enimmäismäärää siinä vaiheessa, kun nykyisin voimassa oleva valtion takausvaltuus arvioidaan Finnveran tekemän rahoitusennusteen mukaan tulevan kokonaan käytetyksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta

4 §. *Vienti- ja alusluottojen myöntäminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Vientiluotto voisi myöntää Finnveran varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään 22 miljardin euron pääoma-arvosta. Enimmäismäärän korotus perustuu siihen, että nykyinen 13 miljardin euron enimmäismäärä on lähiaikana osoittautumassa liian alhaiseksi rahoituksen kysyntään verrattuna. Vienti- ja alusluottojen myöntämisvaltuudesta on käytetty 30 päivänä syyskuuta 2016 tilanteen mukaan 5,9 miljardia euroa. Määrä sisältää tehdyt sopimukset ja annetuista tarjouksista 50 prosenttia. Myöntämisvaltuutta on siten jäljellä 7,1 miljardia euroa. Vientiluottoja koskevia hakemuksia on Vientiluotolla syyskuun 2016 lopussa 14,4 miljardin euron arvosta.

Hakemuskanta huomioon ottaen käytännössä lain mukainen valtuus on kokonaan käytetty vuoden 2016 loppuun mennessä, jos hankkeet toteutuvat ennusteiden mukaan. Valtuuden korottamisella turvataan vienninrahoitusjärjestelmän häiriötön toiminta lähitulevaisuudessa.

Finnveran varainhankintaan perustuva luottomuotoinen vienninrahoitusjärjestelmä on ollut toiminnassa vuoden 2012 lokakuusta lähtien. Alkuvaiheessa uusien luottojen myöntäminen kuluttaa valtuutta täysimääräisesti, koska pitkistä luottoajoista johtuen luottojen takaisinmaksujen volyyymi on vähäinen. Luottojen takaisinmaksut eivät luo tilaa uusien luottojen myöntämiselle esimerkiksi seuraavien 2—3 vuoden aikana.

8 §. *Valtuus tehdä korontasauspöytäkirjoja ja korontasauspäätöksiä.* Pykälässä säädetään Vientiluoton oikeudesta tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia korontasauspöytäkirjoja tai niitä vastaavia korontasauspäätöksiä. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään maininta valtuudesta tehdä korontasauspäätöksiä. Vientiluottolain 6 §:n mukaan Vientiluotto tekee kiinteäkorkoisia vienti- ja alusluottoja koskevan korontasauspäätöksen, jolla luoton korko sidotaan OECD:n määrittelemiін kaupallisiin viitekorkoihin (CIRR) ja jonka perusteella valtiokonttori maksaa korkotuen ja saa korkohyötyksen.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Vientiluotto voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia korontasauspöytäkirjoja tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäätöksiä enintään 22 miljardin euron pääoma-arvosta. Koska pankkien mahdollisuudet kohtuuhintaisten pitkää maksuaikaa edellyttävien vienti- ja alusluottojen myöntämiseen näyttävät edelleen olevan melko rajattuja, on todennäköistä, että pankkien rahoittamiin kiinteäkorkoisiin luottoihin liittyvien korontasauspöytäkirjojen määrä ei nouse lähitulevaisuudessa kovin suureksi. Sen sijaan korontasauspäätösten osuus todennäköisesti lisääntyy, koska Finnveran varainhankinnalla tehtävien kiinteäkorkoisten vienti- ja alusluottojen kysyntä on lisääntynyt merkittävästi.

Korontasauspäätös tehdään kiinteäkorkoisiin luottoihin. Kiinteäkorkoisilla luotoilla tarkoitetaan OECD:n vientiluottosopimuksen mukaan CIRR-korkoon sidottuja luottoja. Sen vuoksi on tarpeellista varautua korontasauspäätösten lisääntymiseen nostamalla enimmäisvaltuutta. Valtuuden korotuksella turvataan myös se, että Vientiluotto voi myöntää vientiluottoja pykälässä 4 ehdotetun 22 miljardin euron enimmäismäärän puitteissa.

19 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä säädetään tarkempien säännösten antamisesta työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momenttiin otettaisiin säännökset siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä niistä edellytyksistä, joiden täytyessä luottomuotoista vienninrahoitusta ja koronatausausta koskeva toiminta edistää Suomen taloudellista kehitystä. Annettavat säännökset tarkoittavat suomalaisen intressin määrittelyä.

Pykälän nykyinen sisältö ehdotetaan otettavaksi uuteen 2 momenttiin muuttamattomana.

1.2 Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä

8 b §. Lainojen myöntäminen yhtiölle. Pykälässä säädetään lainojen tai lainaohjelmien myöntämisestä yhtiölle rahoitusmarkkinoiden ollessa sellaisessa häiriötilanteessa, että se estää yhtiötä hankkimasta pääomamarkkinoilta lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että luottolimiitin käyttö ei olisi sidottu rahoitusmarkkinoiden sellaiseen häiriötilanteeseen, joka estäisi Finnveraa saamasta kohtuuhintaisia lainoja pääomamarkkinoilta.

Finnveran varainhankinnan joustavoittamiseksi ja kohtuullisten lainaehtojen varmistamiseksi on tarpeen, että valtion luottolimiittiä voitaisiin käyttää sellaisessa rahoitusmarkkinoiden toiminnan tilanteessa, jossa Finnvera ei kykenisi hankkimaan varoja kohtuullisilla ehdoilla. Sellaisena tilanteena voidaan pitää erityisesti varojen hankinnan hinnan nousua merkittävästi. Alhaisen korkotason olosuhteissa ottolainauksen hinnan merkittävä kohoaminen voisi johtaa alijäämäkorvauksen syntymiseen. Valtion kannalta on perusteltua, että varainhankinta sellaisessa tilanteessa hoidettaisiin valtion talousarvion kautta. Alijäämäkorvaus tulisi joka tapauksessa rahoitettavaksi valtion talousarviosta, jos sen määrä ylittäisi Vientiluoton vapaan oman pääoman. Varainhankinnan hoitaminen valtion toimesta sellaisessa tilanteessa olisi kokonaistaloudellisesti edullisen vaihtoehto.

Valtion luottolimiitin määräksi esitetään kolme miljardia euroa. Määrässä on otettu huomioon mahdollisuus varautua rahoittamaan kahta suurta, esimerkiksi telakkateollisuuden, vientihanketta.

Laina olisi pääasiallisesti takaisinmaksuajaltaan lyhytaikaista, enintään 12 kuukaudessa takaisinmaksettavaa lainaa. Tarkoituksena on, että luottolimiitin käyttö olisi lähtökohtaisesti lyhytaikaista rahoitusta. Rahoitus voisi kuitenkin olla pitempiaikaista, jos yhtiö ei kykenisi hankkimaan rahoitusta 12 kuukauden aikana. Takaisinmaksuajasta päätettäisiin erikseen lainaa koskevassa päätöksessä.

Tarkoituksena on, että yksityiskohtaiset säännökset lainan hakemisen edellytyksistä, lainan myöntämisestä ja muista tarpeellisista ehdoista annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

1.3 Laki valtion vientitakuista

10 §. Vastuurajat. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 27 miljardia euroa. Lisäksi ehdotetaan, että lain erityisriskinottoa koskevassa vientitakuulain 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 5 miljardia euroa. Vientitakuulain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuun määrää ei sen sijaan ehdoteta muutettavaksi, vaan se olisi edelleen enintään 200 miljoonaa euroa.

Vientiluottolain 5 §:n mukaan vienti- ja alusluottoihin liittyvät luottoriskit katetaan Finnveran myöntämällä vientitakuilla tai alustakauksilla. Sen vuoksi vienti- ja alusluottojen myöntämisvaltuuden nostamisen lisäksi on samalla nostettava myös vientitakuuvaltuuksia.

Vientitakuuvaltuuksia ehdotetaan nostettavaksi kahdeksalla miljardilla eurolla. Ehdotettu korotus on miljardi euroa pienempi kuin vienti- ja alusluottoihin ehdotettu enimmäismäärän korotus. Vientitakuiden osalta kannan nousua tasoittaa aikaisemmin myönnettyjen vientitakuiden päätyminen luottojen tultua maksetuksi. Ennustettu keskeisten vientialojen tilauskannan merkittävä lisääntyminen kuitenkin lisää merkittävästi myös myönnettävien vientitakuiden enimmäismäärää.

Vientitakuulakia muutettiin vuoden 2012 alusta lukien voimaan tulleella vientitakuulain muuttamista koskevalla lailla siten, että erityisriskinotto laajennettiin koskemaan myös kaupallisia riskejä OECD:n maaluokituksen 0—1 maaluokissa ja tilanteisiin, jolloin vientitakuun myöntämiseen on tärkeitä elinkeinopoliittisia ja kilpailukykyyn liittyviä perusteita. Samassa yhteydessä erityisriskinoton enimmäismäärää nostettiin 2,5 miljardiin euroon. Erityisriskinoton enimmäismäärää on viimeksi korotettu 3,5 miljardiin euroon korotettaessa huhtikuussa 2016 vientiluottolain mukaisia valtuuksia. Koska osa lisääntyvästä vienninrahoituksesta voi kohdistua erityisriskinottoon, erityisriskinoton enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 1,5 miljardilla eurolla 5 miljardiin euroon.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 8 b §:n 2 momentin nojalla on tarkoitus antaa tarpeelliset säännökset valtioneuvoston asetuksella. Säännökset koskisivat lainan hakemisen edellytyksiä, lainan myöntämistä ja muita tarpeellisia ehtoja.

Suomalaiseen intressiin liittyen on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella ja vientitakuutoiminnassa noudatettavista periaatteista annetulla valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on, että vientiluoton ja vientitakuun myöntäminen olisi asetuksessa tarkemmin määritellyissä tilanteissa mahdollista arvioida myös viejän toiminnan perusteella. Edellytyksenä silloin on, että viejän toiminnan voidaan arvioida hyödyttävän merkittävällä tavalla taloudellista kehitystä Suomessa.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan viimeistään joulukuussa 2016. Lakiehdotus on kiireellinen, koska nykyisten valtuuksien puitteissa Vientiluotto voi antaa lähitulevaisuudessa tarjousia vientihankkeiden rahoittamiseksi hyvin rajoitetusti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) 4 §:n 1 momentti sekä 8 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti ja 8 §:n 1 momentti laissa 255/2015, ja
lisätään 19 §:ään uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, seuraavasti:

4 §

Vienti- ja alusluottojen myöntäminen

Yhtiö voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään 22 miljardin euron pääoma-arvosta.

8 §

Valtuus tehdä korontasauspimuksia ja korontasauspäätöksiä

Yhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia korontasauspimuksia tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäätöksiä enintään 22 miljardin euron pääoma-arvosta.

19 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä luottomuotoista vienninrahoitusta ja korontasausta koskeva toiminta edistää 1 §:ssä tarkoitettua Suomen taloudellista kehitystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

2.

Laki

valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 b §, sellaisena kuin se on laissa 1545/2011, seuraavasti:

8 b §

Lainojen myöntäminen yhtiölle

Jos rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että yhtiö ei kykene hankki-
maan 8 a §:ssä tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle
myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa lainaa käypää korkoa vastaan
enintään kolmen miljardin euron arvosta. Laina on pääasiallisesti lyhytaikaista, enintään 12
kuukauden pituista ja se myönnetään vakuuksia vaatimatta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lainan hakemisen edellytyksis-
tä, lainan myöntämisestä ja muista tarpeellisista ehdoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

3.

Laki

valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 257/2016, seuraavasti:

10 §

Vastuurajat

Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 27 miljardia euroa. Edellä 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 5 miljardia euroa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Elinkeinoministeri Olli Rehn

1.

Laki

julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) 4 §:n 1 momentti sekä 8 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti ja 8 §:n 1 momentti laissa 255/2015, ja
lisätään 19 §:ään uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

*Vienti- ja alusluottojen myöntäminen**Vienti- ja alusluottojen myöntäminen*

Yhtiö voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään 13 miljardin euron pääoma-arvosta.

Yhtiö voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoja enintään *22 miljardin* euron pääoma-arvosta.

8 §

8 §

*Valtuus tehdä korontasauspimuksia**Valtuus tehdä korontasauspimuksia ja korontasauspäätöksiä*

Yhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia korontasauspimuksia tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäätöksiä enintään 13 miljardin euron pääoma-arvosta.

Yhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa korontasausluottoja koskevia korontasauspimuksia tai näitä vastaavia 6 §:ssä tarkoitettuja korontasauspäätöksiä enintään *22 miljardin* euron pääoma-arvosta.

19 §

19 §

*Tarkemmat säännökset**Tarkemmat säännökset*

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä edellytyksistä, joiden täytyessä luottomuotoista vienninra-

HE 243/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

hoitusta ja korontasausta koskeva toiminta edistää 1 §:ssä tarkoitettua Suomen taloudellista kehitystä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta
20 _____.*

2.

Laki

valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 b § sellaisena kuin se on laissa 1545/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 b §

Yhtiön ottamien lainojen takaaminen

Jos rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa häiriötilanteessa, että se estää yhtiötä hankkimasta pääomamarkkinoilta 8 a §:ssä tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituista lainaa käypää korkoa vastaan enintään 500 miljoonan euron määrään saakka. Lainat myönnetään vakuuksia vaatimatta.

Ehdotus

8 b §

Yhtiön ottamien lainojen takaaminen

Jos rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että *yhtiö ei kykene* hankkimaan pääomamarkkinoilta 8 a §:ssä tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa *lainaa käypää korkoa vastaan enintään kolmen miljardin euron arvosta. Laina on pääasiallisesti lyhytaikaista*, enintään 12 kuukauden pituista *ja* myönnetään vakuuksia vaatimatta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lainan hakemisen edellytyksistä, lainan myöntämisestä ja muista tarpeellisista ehdoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

3.

Laki

valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 488/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Vastuurajat

Vastuurajat

Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 19 miljardia euroa. Edellä 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takuuvastuu saa kuitenkin olla enintään 3,5 miljardia euroa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa.

Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 27 miljardia euroa. Edellä 6 §:ssä tarkoitettujen vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 5 miljardia euroa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
